

Дарыць усмешкі і ўзбагачаць сваю зямлю. Сусветная цыркавая зорка — з пяшчотай да Беларусі

11

Як нашу песню прынялі ў Маскве? Эмоцыі юных артыстаў

6

“Увосень 2020 года пачало ўзнікаць разуменне, што наспеў час надаць гістарычнай палітыцы больш увагі”.

ВАДЗІМ ГІГІН

3

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета | выдаецца з кастрычніка 1991 года | № 31 (1627) | 11 жніўня 2023 г.

► Нясвіжу — 800 гадоў!

Заўтра, 12 жніўня, у Нясвіжы маштабна адзначаць юбілей горада. Святочная афіша ахоплівае некалькі лакацый і ўключае мноства мерапрыемстваў. Гуляння пройдуць на 14 пляцоўках: на Ратушняй плошчы, у скверах ля фантана і ля ратушы, ад скрыжавання вуліц Слуцкай і Сыракомлі да Слуцкай брамы, ля помніка Сымону Буднаму, ля Бернардзінскай сажалкі, у парку і ва ўнутраным дворыку замка, у Англійскім парку, ля стадыёна “Ураджай”, ля пляжа і ў іншых мясцінах.

“Нясвіж — горад-легенда, калыска беларускага кнігадрукавання, тэатральнага і музычнага мастацтва, каштоўная жамчужына на карце Беларусі. Яго архітэктурную прыгажосць і культурныя багатыцы стагоддзямі стваралі многія пакаленні нашых продкаў. Штогод сюды накіроўваюцца сотні тысяч турыстаў, каб дакрануцца да самабытнай і яркай гісторыі мудрага, таленавітага і працавітага беларускага народа.

Дастойна прадаўжаючы старажытныя традыцыі, Нясвіжскі раён сёння адыгрывае важную ролю ў сацыяльна-эканамічным развіцці Мінскай вобласці, з’яўляючыся лідарам у выптворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі. У аснове гэтых высокіх дасягненняў — беражлівае стаўленне да сваёй зямлі і любоў да малой радзімы жыхароў рэгіёна”, — гаворыцца ў віншаванні Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі з нагоды 800-гадовага юбілею Нясвіжа.

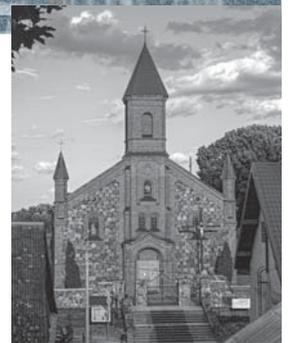

Час яркіх уражанняў

З 4 па 14 жніўня ў Беларусі праходзіць самая знакавая спартыўная падзея гэтага года — II Гульні краін СНД, што натхняюць і здзіўляюць разнастайнымі мерапрыемствамі. Сярод іх урачыстае адкрыццё і закрыццё спаборніцтваў. Гледачоў цырымоніі адкрыцця чакалі яркія нумары, што адлюстроўвалі каларыт кожнай краіны-ўдзельніцы. Афіцыйны старт форуму даў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь

Аляксандр Рыгоравіч Лукашэнка. Завяршылася урачыстая цырымонія запальваннем сімвалічнага агню.

Культурныя імпрэзы, прымеркаваныя да II Гульні краін СНД, працягваюцца ва ўсіх 11 гарадах Беларусі, дзе адбываюцца спаборніцтвы. Гасцям прапануюць насычаную праграму, якая знаёміць з традыцыямі і жыццём дзяржавы — сёлётай гаспадыні спартыўнага свята.

Край палацаў і храмаў: чым вабяць ваколіцы Браслава?

Працяг на стар. 12

стар. 15 ►

братэрства. Ён аб'ядноўвае шчырых сяброў, верных і налейных, — людзей з жалезным характарам. Ён сабраў нас разам. Тут пануе цудоўная атмасфера. Вы ствараеце яе сваімі эмоцыямі, адкрытасцю, дружалюбнасцю. Дзякуй вам вялікі. Уздзячы кіраўніцтву краіны — удзельнікі Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Усіх краін, якія прыхалі да нас. Вы аказалі Беларусі давер, і мы дастойна правядзем гэты спартыўны форум. У яго вялікая будучыня. І гэты будучыня ў нашых руках. Як бы ні імкнуліся ўладары сусветных гульняў — аздоблены і бясцельны. Перакраны, яны нас таксама сёння бачаць: глядзіце, слухайце, рабіце высновы.

Вы спрабуеце выкрасліць моцных канкурэнтаў? І міжнароднага спорту. Вы хочаце адабраць нашы спартыўныя перамогі. Вы знішчаеце дух і санс алімпійскага руху. Гэта прыхыта слабасці і вашага страху. Гэта спроба схавацца за вашай заслгой ад праўды жыцця. Вы спрабуеце схавацца ад праўды жыцця. Гэта прызнанне сілы нашых глыбінных каштоўнасцей, якія паглядзе перажываюць большасць людзей на планеце, у тым ліку звычайныя, проста еўрапейцы і амерыканцы. Паглядзіце. Тут сабраліся тысячы. Трансляцыю глядзяць мільёны. Усе убачаць не толькі нашу выдатную Беларусь, але і культуры тых 20 краін, якія прадстаўлены вядучымі спартсменамі. Вы убачыце традыцыі, вы убачыце гераічную гісторыю Беларусі, якая характэрна для ўсіх краін Садружнасці. Вы пераканаетесь, што Беларусь мае цудоўную, чароўную прыроду. Усе убачаць сучасныя арны, моцныя атлеты, яркія паядынкі новай вялікі. Удзячны звыш дзюх тысяч спартсменаў з больш як 20 краін розных кантынентаў. Някія санкцыі, ніякія палітычныя інтэрты не паказваюць гэтыя свята. Гэта нематчыма. Свет цесны, узаемазалежны, узаемаўзвыжаны. І толькі безразважнасць спрабуюць разарваць гэты сувязь.

Дарогія сябры! Ўяпуены, нашым гасціям будзе цёпла, утульна і, самае галоўнае, спакойна, душэўна спакойна на беларускай зямлі. Мы зрабілі і будзем рабіць усё для гэтага. Для таго, каб Гульні краін Садружнасці сталі сапраўднымі сімвалам дружбы, міру і стварэння новай заслгой ад праўды жыцця. Дзіві нашых Гульніў — «Моцны характар — яркая гульніў». Гэта не толькі пра спорт. Гэта пра кожнага з нас. Настаў час мужных і рашучых людзей, людзей, здольных пастаяць за гонар краіны, за перамогі сваіх бацькаў і будучыню сваіх дзяцей. Гэта — наш час...»

(З выступлення Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэвіча ў ўрачыстай цырымоўнай аб'яднанні ІІ Гульніў краін СНД. Па матэрыялах саіта president.gov.by.)

Ад Першай асобы Пераможная праўда

«...Беларуская зямля прамеа Гульні краін Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Зноў да нас прыкавана ўвага мільёнаў бальшачыкаў ва ўсім свеце. Гэтак жа, як і чатыры гады таму, калі на

нашых сталдзёных гучалі пераможныя фанфары Другіх Еўрапейскіх гульніў. Іх агонь, запалены ў Мінску, не згас. Ён гарыць верай і алімпійскія ідэалы, сапраўдную справядлівасць і спартыўнае

Кантроль за парадкам

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністраства адбылася 8 жніўня. Дзякуючы сродкам відэаўважы, у пасяджэнні ўдзельнічалі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Анатолій Маркевіч звярнуў увагу на неабходнасць наваднення парадку ва ўстановах культуры, кантролю за станам матэрыяльна-тэхнічнай базы і тэрыторый, якія прылягаюць да аб'ектаў, занятых арганізацыяй галіны. Міністр адзначыў, што наша сфера мусіць быць у авангардзе і з'яўляцца ўзорам для іншых. На прыкладзе свайго нядзельнага візиту ва ўстановы культуры Мінскага раёна Анатолій Маркевіч указаў на шэраг недахопаў у працы асобных арганізацый галіны і на пагэбры ліквідных праблемных момантаў.

Кіраўнік ведамства наведваў фільм Дзяржаўнага музея гісторыі Беларускай літаратуры — Музей-памяці Васіля Быкава ў Ждановічах, дамы культуры ў Ратамні і Халіцэжы, а таксама бібліятэкі. Падсумоўваючы, міністр сказаў, што пытанні добраўпарадкавання і догляду матэрыяльна-тэхнічнай базы ва ўстановах культуры мусіць вырашацца

Новы кіраўнік “Культуры і мастацтва”

Міністр культуры Анатолій Маркевіч 9 жніўня прадставіў калектыву рэдакцыйна-выдавецкай установы “Культура і мастацтва” новага дырэктара — Наталлі Кузняцова. Да гэтага прызначэння яна працавала галоўным рэдактарам рэгіянальных СМІ ў Смалевічах. Мае вялікі досвед ідэалагічнай і кіруючай работы ў арганізацыях і выкананне Барысаўскага раёна Мінскай вобласці.

Анатолій Мечыслававіч паведаміў, што з яго мінулага візиту ва ўстанову тут не толькі істотна змянілася да лепшага матэрыяльна-тэхнічная база, але павысілася і якасць працы. Арганізацыя ператварылася ў медыяхолдинг, пачаўшы выпускаць аўдыя- і відэаконтент, актыўна пазіцыянаваць сябе ў інтэрнэце. Гэта дазволіла яшчэ раз завяць свету аб “Культуры і мастацтве”. Абнавіўся калектыв, прыйшлі маладыя кадры. Міністр акрэсліваў увагу на палітычныя фінансавыя-эканамічныя становішчы і росце заробатнай платы, уласных даходаў ва ўстанове ў параўнанні з мінулым годам.

Анатолій Маркевіч падкрэсліў важнасць прыцягнення малых спецыялістаў і адзначыў, хаця матэрыяльнае захаванне грае істотную ролю ў матывацыі работнікаў, вялікае значэнне мае таксама свечасовае сказанне добрае слова. Ад гэтага залежыць і атмасфера ў калектыве, і праізаляльнасць яго членаў, таму заўжды варт падбіраць патрэбныя выразы і пыходы, каб людзі разумелі, што іх цэнны.

Акрамя таго, паводле слоў міністра, ў сродках масавай інфармацыі заўжды мусіць уздымацца збададзённая і праблемная тэма, якія выклікаюць цікаўнасць у аўдыторыі. Ён звярнуў, што не існуе ніякіх забаронаў на асветленне палобных рэалій галіны. Было таксама зважана, што апошнім часам актыўна завалася работа з рэгіёнамі, асветляючы падзеі, якія там адбываюцца, даеша слова мясцовым супрацоўнікам сферы культуры, што нальчыва каштоўна для размунення поўнай карціны. На думку Анатолія Маркевіча, належыць пашырыць работу веласнасных сродкаў масавай інфармацыі ў інтэрнэце, у сацыяльных сетках. Магчыма, варт шукаць шліхі супрацоўніцтва з блогерамі, гатовымі адкаціна асветляць жыццё культурнай галіны Беларусі.

Ацэнаючы сучасную міжнародную сітуацыю і адносіны розных краін, міністр падкрэсліў, што наша сфера заклікана звязваць народы, не дзелячы нікога на сваіх і чужых, яна дазваляе пачуць адін аднаго. Так, напрыклад, сёння развіваецца супрацоўніцтва Беларусі з Кітайскай Народнай Рэспублікай і Расійскай Федэрацыяй. Дзякуючы сродкам з бюджэту Саюзнай дзяржавы рэалізуюцца праекты па рэканструкцыі такога знакавага аб'екта, як мемарыяльны комплекс “Брыская крэпасць-герой”.

Анатолій Маркевіч нагадаў, што ў сённяшняй нестабільнай міжнароднай абстаноўцы, калі знешнепалітычныя напружанасць узрастае наўпрост ля меж нашай краіны, вельмі важна разумець, што інфармацыйная сфера таксама зрабілася свечасоблівым полем бітвы. Міністр адзначыў: эпоха аднапалітычнасці ў свеце сыходзіць, а гэты працэс правадзіцца нежаданым самапрызначанага “тэагема” — сесуляць ранейшай пазіцыі, перыядам нестабільнасці.

Напрыканцы Анатолій Мечыслававіч выказаў спадзяванне, што прэс-цэнтр рэдакцыйна-выдавецкай установы “Культура і мастацтва” будзе адывацца сустрача, зрабіцца новай пыходкай для дзядуляў паміж прадстаўнікамі ведамства, работнікамі сферы з усіх рэгіёнаў Беларусі і супрацоўнікамі сродкаў масавай інфармацыі, дапаможа наладзіць эфектыўную камунікацыю і аператыўна вырашаць наўдзеныя праблемы, свечасова разгучына на пытанні, якія сёння хвалююць грамадства.

Акцэнт нацыянальнай памяці

Рэспубліканскі семінар па пытаннях гістарычнай палітыкі і музейнай справы адбыўся ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. У рамках мерапрыемства ўдзельнікі абмеркавалі аднастраанне гістарычных перыядаў у музейных экспазіцыях, асаўленне падзей часоў наўцыскай акупацыі, выкананне заканадаўства ў галіне музейнай справы, а таксама праоўныя пытанні і поспехі сферы па выніках 2022 і пачатку 2023 года.

Як адзначыла начальнік ўпраўлення культуры і народнай творчасці Міністраства культуры Рэспублікі Беларусь Ірына Карповіч, музейная сфера можа пахавіцца прэўнымі дасягненнямі і добрымі вынікамі працы як у 2022-м, так і ў першай палове 2023-га. Тым не менш існуе шэраг праблемных пытанняў, якія ўнікаюць пасля праект розных ведамстваў, — у тым ліку музейных свечернічных лавак, узбагачэння іх асартментаў.

Генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Валід Гігі выступіў з дакладам аб асаблівасцях дзяржаўнай гістарычнай палітыкі на сучасным этапе, зрабіўшы таксама пэўныя акцэнт у гісторыю яе змянення і станаўлення ў ранейшых перыяды айчынай палітыкі. Як адзначыў Валід Францавіч, савецкая канцэпцыя гісторыі мела некалькі

Выданні, прысвечаныя наўцыскаму пляччавству ў Беларусі

Мемарыяльны комплекс “Хатынь”. Адна з зал

этапаў фарміравання — ад пралетарскага рэвалюцыянарызму і сталінскага дагматызму 1920–1950-х гадоў да росквіту савецкай гістарычнай наўкі 1960–1980-х гадоў.

Паводле Валіды Гігіна, з атрыманнем Рэспублікі Беларусь незалежнасці пачалася пэўная рэвізія савецкай гістарычнай палітыкі, але гэты працэс быў спынены ў 1994 годзе пасля перамогі на першых у краіне выбарах Прэзідэнта Аляксандра Лукашэвіча, які ў галіне гістарычнай палітыкі зрабіў стаўку на сакралізаваную памяць аб Вялікай Айчынай вайне. У 2003 годзе пакладзены пачатак дзяржаўнай ідэалагічнай палітыкі, створаны адпаведны курс для вышэйшых навуковых устаноў.

Тым не менш, як падкрэсліў выступоўца, гэты перыяд характарызуецца адсутнасцю самай выпрапанай канцэпцыі дзяржаўнай ідэалогіі, што пазней недаразова адзначыўся. Рабілася спроба спадучэння пэўных элементаў ідэалогіі марксізму-ленінізму, лібералізму, кансерватызму і асаўленне-дэмакратыі. Далейшы рух у гэтым кірунку прывёў да таго, што дзяржава ў пэўнай ступені страціла кантроль над гістарычнай палітыкай.

ЭТАПЫ СТАНАЎЛЕННЯ

Увосень 2020 года, нягледзячы на пыхавыя грамадзянства, пачало ўнікаць разуменне, што наступе час наладзіць гістарычнай палітыцы больш увагі. Першыя крокі ў гэтым напрамку — абвешчэнне 2021-га годам народнага адзінства ў станаўленне Дня народнага адзінства, які адзначаецца 17 верасня, калі ў 1939 годзе Заходню Беларусь далучыў да БССР. Як паведаміў Валід Гігіна, такім чынам было выканана рашэнне Народнага Сходу Заходняй Беларусі аб абвешчэнні гэтага дня свечонным, прынятае яшчэ ў кастрычніку 1939-га.

З пачатку 2022-га, аб'яўленага годам гістарычнай памяці, стартвала правядзенне сістэмнай гістарычнай палітыкі: 6 студзеня праішла нарада ў Прэзідэнта, на якой былі расставлены асноўныя

ГІСТОРЫЯ ПЫТАННЯ...

Увосень 2020 года, нягледзячы на пыхавыя грамадзянства, пачало ўнікаць разуменне, што наступе час наладзіць гістарычнай палітыцы больш увагі. Першыя крокі ў гэтым напрамку — абвешчэнне 2021-га годам народнага адзінства ў станаўленне Дня народнага адзінства, які адзначаецца 17 верасня, калі ў 1939 годзе Заходню Беларусь далучыў да БССР. Як паведаміў Валід Гігіна, такім чынам было выканана рашэнне Народнага Сходу Заходняй Беларусі аб абвешчэнні гэтага дня свечонным, прынятае яшчэ ў кастрычніку 1939-га.

З пачатку 2022-га, аб'яўленага годам гістарычнай памяці, стартвала правядзенне сістэмнай гістарычнай палітыкі: 6 студзеня праішла нарада ў Прэзідэнта, на якой былі расставлены асноўныя

акцэнт на перыяды гісторыі Беларусі. 4 лотага Аляксандр Лукашэвіч падпісаў распаўсюджанне аб стварэнні Савета па гістарычнай палітыцы на чале з кіраўніком Адміністрацыі Прэзідэнта.

Сірод амтэгенныч гэтага органа — выпрацоўка асноўных пыходкаў да траекторыі тых і іншых гістарычных перыядаў, вызначэнне дзяржаўнай палітыкі ў дачыненні да помнікаў, тапаніміі, вучэбнай літаратуры, навуковых даследаванняў па гісторыі. Прапаўналася таксама стварыць Інстытут нацыянальнай памяці на ўзор установаў, якія існуюць у некаторых суседніх дзяржавах, — але ад іх адмовіліся на карысць калегіяльнага органа, дзякуючы якому могуць адбывацца дыскусіі і выпрацоўка агульныя рашэнне.

Музейная экспазіцыя ў мемарыяльным комплексе “Хатынь”

Гігіна падкрэсліў, што аймаўленне рэальнасці гэтай з'явы непрымаальнае, але неабходна адэкватна адзінваць яе маштаб і не дапускаць яго фальсіфікацыі. Што тычыцца палітэі перыяду, ў тлгтэрэўскай акупацыі Беларусі, пры іх ацэнцы вядоўнае адзначана негатыўнае стаўленне да калабаратывішчынства, якія запамілі сябе супрацоўніцтвам з наўцыстамі.

...І ПЫТАННІ ДА ГІСТОРЫ

Звяртаючыся да асноўных праблем айчынай гістарычнай палітыкі, Валід Гігіна са спадзяванням да даследванняў і дасягненняў нашай сучаснай гістарыяграфіі раслаўдзіў удзельнікам семінара аб такіх важных з'явах, перыяды і эпохіах беларускай мінулычынны, як часы Польшака і Тураўска-ка княстваў, аб міфалогіі, што доўгі час канвала вакол бітвы пад Оршай 8 верасня 1514 года, аб рэальнай ролю шліхты ў гісторыі нашай краіны і палітыцы паланізавання, якая праводзілася змяля ўключэння беларускіх пасля ў склад Рэчы Паспалітай ў 1569 годзе.

Гаворачы аб такой трагічнай старонцы айчынага мінулага, як сталінскія рэпрэсіі, Валід

Гігіна падкрэсліў, што аймаўленне рэальнасці гэтай з'явы непрымаальнае, але неабходна адэкватна адзінваць яе маштаб і не дапускаць яго фальсіфікацыі. Што тычыцца палітэі перыяду, ў тлгтэрэўскай акупацыі Беларусі, пры іх ацэнцы вядоўнае адзначана негатыўнае стаўленне да калабаратывішчынства, якія запамілі сябе супрацоўніцтвам з наўцыстамі.

КОМПЛЕКСНЫ ПАДХОД

Таксама на семінары выступіў кіраўнік следчай групы па расследаванні крымінальнай справы аб геншыдзе беларускага народа Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь Валерый Талкачоў. Ён раслаўдзіў аб сумеснай рабоце з музеямі, якім перадаюцца рэчывыя доказы з раскопак на месцах пахавання ахвир наўцыскай злчынаўства. Напрыклад, цяпер наўпаўняецца экспазіцыя мемарыяльнага комплексу “Трасцянец”.

Напрыканцы мерапрыемства праішоў закрыты паказ фільма “На іншым беразе”, які раслаўдзіў пра Заходнюю Беларусь у 1920-я гады. Прэм'ера стужкі заплаванана на верасне і будзе прымеркавана да Дня народнага адзінства, але карціну з улікам яе тэматыкі правядзены ўжо ўдзельніцкаў сустрачы ўжо шліхт. Рэспубліканскі семінар прадаманстраваў, што фарміраванне нацыянальнай гістарычнай палітыкі магчыма толькі пры пільным супрацоўніцтве музейных работнікаў, акцэсуаводу, кінематграфістаў — а зрэшты, і ўсяго грамадства.

Антон РУДАК

Хутчэй. Вышэй. Мацней. І культурна...

II Гульні краін СНД у самым разгары! Яшчэ не паспела забыцца фантастычнай цырымона адкрыцця, як сэрцы перапоўніліся эмоцыямі ад прайгоўных перамоў нашых спартсменў. А каб ад сьветлага форуму засталіся максімальна яркія ўражанні, прапануем вам зладзіць не толькі спартыўную хвалю, але і культурную!

ТУРЫЗМ ДЛЯ ДУШЫ

Вялікую папулярнасць сярод беларусаў і гасцей краіны ўжо паспелі набыць экскурсіі, якія пагружаюць у гісторыю Сінявока. Штодзённым падарожжы працягваюцца ва ўсё 11 гарадах, дзе праходзяць спаборніцтвы. Адзін з маршрутаў у Мінскай вобласці носіць назву "Знаёмцеся, Маладзечна!". Асноўнымі яго аб'ектамі сталі парк Перамогі з ямяцка-фашысцкіх захопнікаў, амфітэатрам і шэрагам найпрыгажэйшых гідраабудаванняў.

Есць на што паглядзець і ў Магілёве. Там распрацавалі насычаныя турыстычныя пакеты з рознымі даўжынёй і цэнамі ў залежнасці ад набору паслуг. Падарожжыкам прапануюць пешаходныя і аўтобусныя экскурсіі па гісторыі і беларускай глыбыні. Прадугледжаны выезды ў рэгіён, напрыклад у Мемарыяль-

ны комплекс партызанскай славы "Усакіна" або ў Жыліцкі палацава-паркавы ансамбль. Цікавыя вандроўкі чакаюць і ў абласных цэнтрах: пясчую экскурсію "Магілёўскія стогоды" арганізуе Музей гісторыі горада, што ў ратушы.

У Жабіне бясплатныя туры адбудуцца 12 і 13 жніўня. Турыстаў запрашаюць у мемарыяльны комплекс "Дзеціма — ахвярам вайны" і сямліва Козел-Пацкеўскіх у аграпарку Красны Бераг. Зарэгістравана на любую з экскурсій можна па жывой карце за гадзіну да адпраўлення. Для гэтага трэба падпісаць адмысловыя палаткі, якія выдаюць і атрымаць білет.

У Брэсцкай вобласці гасям Гульні прадставіць не толькі такія шырока вядомыя месцы, як Бела-вешская пашча, Брэсцкая крэпасць-герой і яе філіял — музей "5 форт", Ружанскі палацавы комплекс ролу Сапегіў. У апошнія гады на Брэсцкім з'явілася вялікая колькасць цікавых экамаршрутаў. Адзін з іх пралягае па Біарозькім раёне. Турыстам прапануюць завітаць у заказнік "Спораўскі", дзе можна сплавіцца на байдарках, пагуляць па экалагічнай сьвежы, паназіраць за чырванакіжняй вяртлявай чаротай, паспрабаваць сілы ў вераўчаным гаралку. У атрасядзьбе ў вёсцы Стрыгін наведвальнікаў запрашаюць пагутарыць з жывёламі, прадуэставаць хатнія сыры і стравы беларускай нацыянальнай кухні. А ў Высокім — пазнаёміць з традыцыямі, што ўнесены ў Спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі: навуачна-нароўна абрадаваму танцу "Спораўская полька" і пачастуюць запечаным у саломе карасём.

ФЕСТИВАЛЬНЫ "ЗАПЛЫЎ"

Яркія эмоцыі ў гасцей сёлетніх Гульніў пакінуць і раённыя свята,

якія адлюстроўваюць непаўторны каларыт нашай краіны. Самай багатай на разнастайныя мерапрыемствы будзе Брэсцкіна. Так, музей-сямліва Нямецкай 12 жніўня запрашае на фестываль традыцыйнай беларускай кухні "Скосаўскія спасоўкі". Аўтэнтычнай атмасферай памянніца экалагічнага імпрэза "Спораўскія сенасок" у Біарозькім раёне і Міжнародны фестываль фальклору "Мотальскія прысямакі", які стартуе ў Іванаўскім раёне таксама 12 жніўня.

На Віцебчыне турыстаў парадзе падзея "Бульба — Картошка — Рататое". У праграме свята заяўлены тэатралізаваны шоу, выстава-продаж вырабаў ад майстроў народнай творчасці, каніэрт аматарскіх калектываў. Усе ахвочыя змогуць атрымаць смак традыцыйных беларускіх, а таксама замежных страў, галоўны інгрэдыент якіх — бульба.

Гастронамічнае "Свята вэндліны" адзначаць і ў Капчыцы, што на Гродзеншчыне. Там навуцаць май-пралягае па вэнджанна рыбы і мяса, пазнаёміць з гісторыяй і культурай калянік. Фішкі фестываля стане дэманстрацыя сплетхоніі і воднае шоу ад ратавальнікаў Гродзенскага РАНС.

У СТЫЛІ СТАЛІЦЫ

Культурна ўзбагаціцца і апапчыць можна і не выязджаючы за межы Мінска. На плошчы Свабоды 12 жніўня запрашаюць далучыцца да тэматычных экскурсій па Верхнім горадзе і паўдзельнічаць у літаратурна-краязнаўчай акцыі "Падарожжа на роднай краіне". Увечары прапачуе танцапляючка "У стылі рэтра", а пача прагучыць праграма "Папулярная класіка" Заслужанага калектыву "Акадэмічны ансамбль песні і танца

Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь". Каля галоўнай фан-зоны побач з Палацам спорту ўвечары, пасля трансляцый спартыўных спаборніцтваў, працягнуцца яркія канцэрты з удзелам зорак беларускай эстрады, малых і выканаўцаў і творчых калектываў.

Спартыўна хваля захліснула ўсе культурныя цэнтры, і аічынная музей не выключэнне. Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры прапануе міні-экспазіцыю "Псьменнікі і спорт". На выставе прадставлены фотаздымкі з беларускімі аўтарамі падчас фізічных практыкаванняў, а таксама спартыўныя прадметы, якія належалі творцам. Напрыклад, можна набачыць шахматны Лідзіі Арабей і суверэнна футбаліста Мілена Панчанкі.

Сталіца шырока запрашае ў інфармацыйныя пункты, дзе можна даведлацца па турыстычным патэнцыял не толькі Салігорскага раёна, але і ўсёй Беларусі. Для гасцей II Гульніў краін СНД у горадзе 13 жніўня энду адчыняюць дзверы краязнаўчых музеяў і Музею працоўнай славы "Беларусь" аграпарка "Зорка Венеры" прадставіць серыю дакументальных і мастацкіх фільмаў пра нашу краіну, Салігорск, а яшчэ пра спартыўныя дасягненні.

Для ўсёх ахвочых пазнаёміцца з беларускай культурай раёны Цэнтр рамястваў, што ў гарадскім пасёлку Старобін, 13 жніўня правядзе майстар-клас па вырабе лідэк-абраўгаў. А тых, хто цікавіцца асаблівасцямі традыцыйных рамястваў, чакаюць на інтэрактыўнай праграме "У гэсці да майстроў", якая адбудзецца ў культурна-гістарычным комплексе "Залатое калыно горада Віцебска "Дэвіна".

Яўгенія ГАБЕЦ

Манумент у віртуальным фармаце

Больш за 40 тысяч памятных месцаў Вялікай Айчынай вайны налічваецца ў нашай краіне. Данесці іх мінуўшчыну сучаснікам імкнецца Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне "Патрыёты Беларусі". Дзеля гэтага актывісты запусцілі маштабны праект "Захаваем гісторыю".

Чалыбы арганізацыі хочучь не проста сабраць і прэзентаваць сухую статыстыку, а сучасным спосабам расказаць беларусам поўна і праўдзівую звесткі пра вайну, паліцьбы суайчыннікам на ўспаміны салдат і воедак лікалешы.

— Усё далей апыхоўваецца падзеі Вялікай Айчынай вайны. На жаль, непасрэдным яе ўдзельнікам з кожным годам становіцца менш. Тым большая алканасць ускладаецца на нас, нашчадкаў Перамогі, якія павінны захаваць і перадаць гісторыю сваім патомкам, — тлумачыць актывістка праекта прэс-сакратар грамадскага аб'яднання Ірына Сінкевіч. — Цяперашні час смела можна назваць паварот-

ным, таму што ідзе паўнацэнная інфармацыйная вайна па скажэнні фактаў, перапісанні гісторыі. Усім сіламі мы мусім гэта прадухіліць. Летась, у Год гістарычнай памяці, "Патрыёты Беларусі" пачалі рэспубліканскі праект "Захаваем гісторыю". Сябры згуртавання збіраюць матэрыялы па мінуўшчыне памятных месцаў ад перахрышці і звяртаюцца да арганічных фондаў, алічбоўваюць і дапоўняюць у аўдыё- і відэафармаце на адмысловы сайт.

Аўдыёторыя даступныя аповеды, запісаныя ад імя свецкаў і ўдзельнікаў ваянных падзей. Значыш звесткі пра канкрэтны манумент ці паказанне можна праз інтэрактыўную карту Беларусі і формы пошуку на інтэрнэт-партале. Перайсці на старонку мясціны можна і непасрэдна іе. Побач з помнікамі актывісты ўстаўляюць шыльды з QR-кодамі, якія вядуць на сайт "Захаваем гісторыю". Ужо алічбана звыш 2 тысяч аб'ектаў, яшчэ тысячы папоўніць базу сёлета.

Мяркуюцца, што неўзабаве на партале з'явіцца выдзеленыя тамы серыі "Кніга Памяці. Беларусь", суаўтарамі якой выступаюць чалыбы аб'яднання "Патрыёты Беларусі". Гэта альбом з фотаздымкамі воянскіх пахаванняў, картамі стратэгічных аперацый, копіямі ўзнагародных дакументаў герояў. Выпушчана кніга па Гомельскай вобласці, а ілпер з'яўляецца да друку том, прысвечаны Віцебчыне.

Праект "Захаваем гісторыю" знайшоў водлук у мнастве арганізацый і ўстановаў, асобных энтузіястаў. Распрацоўку і рэалізацыю ініцыятывы падтрымала Федэрацыя прафесіянаў Беларусі. Да карыснай справы далучыліся Нацыянальнае калектывае агенства, органы выканаўчай улады ва ўсёх раёнах, краязнаўчы музеі і навукальныя ўстановы. Таксама праект падтрымава выхоўшчелі на міжнародную армуні і зашчынілі партнёры з Расіі. Усходнія сусветы хочучь падключыцца да ініцыятывы і перавесці іе на ўзровень адзінага партала, які будзе захоўваць усю інфармацыю пра стратныя падзеі Вялікай Айчынай.

Як адзначыла Ірына Сінкевіч, у адрас аб'яднання паступае шмат

тэлефанаванняў з пазітыўнымі водгукамі і падзякамі, з запытамі пра пошук сваякоў, пахаваных на нашай зямлі. "Патрыёты Беларусі" ушчэсаны вялікай увагай да свайго праекта і заклікаюць суайчыннікам далучыцца.

— Мы вельмі спадзяёмся на супрацоўніцтва. Таму што заставацца безудзельным у барацьбе за гістарычную памяць нельга. Варта прыняць і моладзь. Раёнаса бачыць, што справа адукацыі ў дзіцах хлопцаў і дзіўчат, калі мы сустракаемся ў дзіцячых лагерах, на дзюльгавых плячючках, — з'яўляецца прадстаўніца аб'яднання.

Ахвотныя могуць дапамагчы знайсці нелічбаваныя манументы або падзілшыцца свайей сямейнай гісторыяй, фотаздымкамі і нават агучыць аповед для партала.

Даніл ШЭЙКА
Фота РГА "Патрыёты Беларусі"

Летапіс агульнай барацьбы

Выстава "Вызваленне Беларусі: верасень 1943 – ліпень 1944 гг." Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчынай вайны працуе ў Санкт-Пецярбургу. Часовая экспазіцыя разгарнулася ў галоўным будынку Дзяржаўнага музея палітычнай гісторыі Расіі.

Акцэнт праекта зроблены на канкрэтныя падзвігі і лёсе чалавека на вайне. Тэму раскрываюць фотадкументальныя матэрыялы, лістоўкі, плакаты і пісьмы з фондаў беларускага музея. Яны складаюць тры раздзелы.

У першым разпавядаецца пра пачатак вызвалення нашай Рэспублікі, фарсированне саюзніцкай вайскамі Дняпра, жорсткую барацьбу за ўтрыманне і пашырэнне плацдармаў, вызваленне райцэнтраў, а таксама Гомеля і Мазыра. Другі раздзел прысвечаны аперацыі "Баграціён", у выніку якой была разбіта больш чым мільённая групоўка нямецка-фашысцкіх вояскаў, вызвалена Беларусь, часткова Літва, Латвія і Польшча. Калекцыя палывоў пошты ляжыць у аснове трэцяга раздзела. На планшэце прадставлены цытаты з франтавых лістоў. Гэтыя матэрыялы перадаюць трагізм ваяннага часу і геаізм людзей, адлюстроўваюць горьч страт і радасць перамогі саюзніцкай вояны.

— Выстава з'яўляецца данінай памяці і навагі пакаленню ветэранаў, зваротам да моладзі, да тых, каму працягваюць традыцыі, ісіў у будучыню з пачуццём гонару за падзвігі бацькоў і дзядоў, — падкрэсліла на адкрыцці экспазіцыі галоўны захавальнік фондаў Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчынай вайны Святлана Патуцькіч.

Праект стаў першым крокам у ажыццяўленні пагадненні аб супрацоўніцтве, якое беларуская і расійская ўстановы падпісалі ў маі. Азнаёміцца з выставай можна да 27 верасня.

Лучанок і патрыётыка

У нядзелю 6 жніўня споўнілася 85 гадоў з дня нараджэння народнага артыста Беларусі і СССР Ігара Лучанка. Да юбілею, які краіна сустраля ўжо без самога кампазітара, было падрыхтавана шмат мерапрыемстваў. Угодкі падштурхнулі нанова асэнсваць творчую спадчыну майстра.

Ігар Лучанок, які застаўся ў нашай памяці найперш дзякуючы яго песням, не абмяжоўваўся толькі гэтым жанрам. Беларускую кансерваторыю (а потым быў яшчэ Ленінградскай і Маскоўскай) ён скончыў, да прыкладу, з незвершанай оперы пра моладзь на лібрэта Эдзі Агнiewicz: была напісана першая дзея. У 1962-м з’явілася акадэмічная кантата «Курган» на словы Янкі Купалы, якая пазней, пасля сумеснага з «Песнярамі» рэдагавання, ператварылася ў паэму-легенду «Гусяр» у выкананні гэтага ансамбля, а потым стала называцца рок-операй.

А што ж песьні? Яны ніколі не страчваюць папулярнасці — наадварот, набываюць новае жыццё ў сучасных аранжыроўках і ў выкананні малых спевакоў (у тым ліку на прэстыжных конкурсах). Папулярнасць — свядчэнне ўсёгаўленага прызнання. Але ж ці паўплывалі гэтыя кампазіцыі на нацыянальна мастацкую, на гістарычнае развіццё беларускай музычнай культуры? Так, безумоўна.

Адным з самых запатрабаваных у беларускай (і, шырэй, ва ўсёй савецкай)

музыцы XX стагоддзя быў жанр патрыятычнай песьні. Не менш актуальным ён заставаўся і сёння. Але за гэты перыяд у ёй адбыліся шматлікія змены, што палкам слухна на гістарычнае развіццё на такой працяглай часовай дыстанцыі. У самым пачатку мінулага стагоддзя сімвалам беларускага патрыятызму стаў нацыянальны фальклор. Далейшы развалюшыя падзеі і першыя савецкія дзесяцігоддзі прайшлі пад знакам ваенізаванага стаўлення да патрыётыкі: маўляў, савецкія заваёвы (у тым ліку ў галіне беларускага мастацтва) трэба ахоўваць са зброяй у руках, у рытме марша, стройнымі шэрагамі-калонамі рухаючыся наперад, да ўсё новых дасягненняў. У галы Вялікай Айчыннай рэзка ўзняўся попыт нават не на геранічныя кампазіцыі, бо драматызму і героікі хапала наокамі, а на... лірычныя, што вярталі б да родных і блізкіх і тым самым сарвалі б душу.

Пасляваенная песенная патрыётыка працяглае лірычны струмень і дадае да яго ўнёскі ў гімнічнасць — дастаткова загадаць песню «Радзіма мая дарагая» Уладзіміра Алоўнікава на словы Алеся

Бачылы. Лірычнасць захоўвалася і надалей, у ваканальных творах Юрыя Семіянікі, а яго песня «Люблю цябе, Белая Русь» на вершы Уладзіміра Карызны з’яўляла ўсе ранейшыя павевы: лірыку, гімнічнасць і, калі ў гэкіе пачынаюцца згадкі ваенна-га мінулага, алпавенную маршавасць.

А што ж Ігар Лучанок? Яго «Памяць сэрца» на словы Міхаіла Ясена, што сэнсавыя перамагла на Усеаюзным конкурсе савецкай песьні ў 1966-м, была баладай, сумясціла фальклорнае і акадэмічнае разуменне гэтага жанру. Такія візітныя кампазітары, як «Мой родны кут», «Сталчына» на вершы Янкі Купалы, «Жураўлі на Палессе ляцяць» на словы Алеся Ставера, — гэта ўсё глыбока філасофская лірыка, скіраваная ў патрыятычныя рэчышчы. А «Майскі вальс», што ўспэлі пераможную «вясну 45-га года», «Полька беларуская», што акрэсліла геапалітычнае становішча нашай краіны, — гэта тры песьні высокапатрыятычнай тэматыкі, што маюць і жанрава-пабытавы асяненні. Бо вальс і полька — усім вядомыя

Надзея БУНЦЭВІЧ

Назва экспазіцыі як нельга лепш акрэслівае не толькі значнасць творчасці гэтага прызнанага майстра, але і адну з яго асноўных рыс — зварот да вечных каштоўнасцей, чалавечых і мастацкіх, што і забяспечвае пэсням аўтара пастаянную актуальнасць.

Гэта не першая выстава ў Музеі гісторыі тэатральнай і музычнай культуры, прысвечаная Ігару Міхайлавічу. Ранейшая, «Заचारваны музыкі», ладзілася п’яць гадоў таму, да 80-гадова, і акрыравалася пры непарэзным удалле юбіляра. Лучанок на той час апынуўся з сябе ўжо не вельмі добра, з цяжкасцю перамяшчаўся, абпаріра-

чыючы на кіеўчак, але прайшоў парадаваць прыхільнікаў — сеў за фартэляны пад уласны акампанементам заспяваў «Майскі вальс». Напамін пра згаданую падзею стаў часткай шпегераншій экспазіцыі: у зале ёсць і тая афіша, і тое п’яніна, на поўтры якога — ноты гэтай песьні. Уражанне, што Ігар Міхайлавіч заўраж зойме месца за інструментам — і зайграе.

Кампазітарскае выкананне заўжды асаблівае. А лучанокскае — тым больш. Яно прышывала тым перагаско навалу, не фартэляныя данаскалінаш (дарэчы, Ігар Міхайлавіч валоў у Вібеўску», сярэд заснавальніку якога ў 1992-м, дарэчы, быў Ігар Лучанок. Ёсць і фота, зробленая ў час іншых канцэртаў, творчых сустрэч, а таксама ў музеі Уладзіміра Мулявіна, у

“Песні...” у музеі

З жніўня ў Музеі гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Беларусі адкрылася выстава “Песні на ўсе часы”, прымеркаваная да 85-годдзя з дня нараджэння знакамітага кампазітара Ігара Лучанка.

беларускай шымбалы, з якімі ён паспеў дабіцца папраўдзе віртуозных вышын. Мэстра сцяваў голасам усёго пакалення. Нават некалькіх: і тых людзей, хто ваяваў, і тых, хто выпраўляў на фронт сьноўю, і тых, хто ведаў пра вайну з аповедаў, дакументальных і мастацкіх твораў. Крыху хрыплаватае выкананне без усялякай бравады не проста кранала душу — драпала, ірвала на часткі, выклікала непадробныя слёзы на вачах.

— Усе цяперашнія экспанаты, — расказала куратар выставы, вядучы навуковы супрацоўнік музея Валіціна Дзюдз, — з нашых фондаў. Некаторыя з’явіліся пасля мінулай экспазіцыі, многія прадстаўлены ўпершыню. Не забыліся мы і ўласна на музыку. У зале ўсталяваны экран, і наведвальнікі могуць пачуць песьні Лучанка, аздаёміцца з яго інтэр’ю.

Большая частка экспазіцыі — гэта шматлікія фота. Найперш — аўтарства Юрыя Іванова, які, нагадаем, доўгі час працаваў у “К”. Многія здымкі — з Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Вібеўску”, сярэд заснавальніку якога ў 1992-м, дарэчы, быў Ігар Лучанок. Ёсць і фота, зробленая ў час іншых канцэртаў, творчых сустрэч, а таксама ў музеі Уладзіміра Мулявіна, у

майстэрні яшчэ аднаго сябра Лучанка — знакамітага скульптара, народнага мастака Беларуса Івана Міско, які пазней ствараў надмагільны помнік кампазітару.

Вялікае мноства фотопартрэтаў розных гадоў — каліровых і чорна-белых, у тым ліку з беларускім дыржорам Барысам Райскім, з нашай моладдзю, з замежнымі зоркамі. Гэта кампазітар Аляксандра Пахмутава, яе муж, лаг Мікалай Дабранраву, спявак Эдуард Хіль, вядомы чылійскі палітычны дзеяч Луіс Карвалан, сувесна знакамты навуковец — ураджэнец Вібеўска Жарос Альфераў і інш.

Выстаўлены і партрэты, створаныя ў розныя гады мастакамі. На палатне Уладзіміра Мельнікава, зробленым у 2000-м, Лучанок надта ўжо “правільны”, ва ўсіх сэнсах слова “прычасаны”. Многія памятаюць яго зусім іншым — вена і скулдзаным, у стане нервовай апатазіі, імклівага пацёгу. Менавіта гэкім убачыў і намалюваў мэстра Мікалай Аплёк — і гэты партрэт знаходзіцца ў пастаяннай экспазіцыі “Музыка XX стагоддзя”, што нядаўна была абноўлена. На выставе ж прадстаўлена яшчэ карціна Міхаіла Булаева “Помніць Вена, помняць Альпы і Дунай...” І Лучанок” (1999) — рамантычная, фанта-

зіяная, бы ўражанні ад самой гэтай песьні, што называецца “Майскі вальс”.

Пра музыку нагадаюць і канцэртныя афішы, і плацінскіх фірмы “Мелодія” з лучанокскімі кампазіцыямі, і нотныя зборнікі (з аўтографам аўтара), і рукапісы. Апроч апошніх — ноты песьні “Бярозка” на словы Анатоля Вялюгіна з прысвячэннем аднайменнаму выданню, рукапіс кнігі “Беларускі камсамольскі марш на тэмы песьні І. Лучанка” вядомага дыржора Барыса Пенчука.

Асабліваю цікавасць выклікаюць сямейныя рарытэты. Гэта не толькі фота з бацькамі, сястрой Ларысай, сваякамі, з жонкай, што стала анёлам ахоўнікам Ігара Міхайлавіча, з дзецьмі — дачкай Святланай і сынам Андрэем. Тут ёсць і, да прыкладу, пахвальная грамата Мар’інагорскай школы, выдана яе вучню 2-га класа, і асабісты рэчы бацькі Ігара Лучанка — народная вопратка і, гадоўнае, скрыпка, бо Міхась Луквіч быў артыстам тэатра Уладзіслава Галубка.

Выстава будзе дзейнічаць да 29 кастрычніка — прыходзіце, не папашкуеце.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота аўтара

“Мёртвая царэўна” — ЖЫВЫЯ гледачы

У ліпені Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы прэзентаваў прэ’меру для дзяцей — “Казку аб мёртвай царэўне”. Але і закрыццый сезон, артысты працягваюць радаваць прыхільнікаў — не спектаклямі, дык канцэртамі. Не ў зале, дык на адкрытым паветры.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Уладзіслава ШЛАПАКА

Спапраўдзі, ужо некалькі субот запар, пачынаючы з апошняй ліпенюкай, невялічкі аркестр тэатра (маркукочы на колькіх музыкантаў, гэта тэатр ансамбл) цешыць гледачоў вудлівым праектам “Музычныя вечары на беразе Свіслачы”. У той час, калі на пляцоўцы ля самога тэатра выступаюць на суботах сям’я розных творчых калектываў, кудаліўны аблюбоўвалі бераг Свіслачы, і тэй моста. Кожную суботу а 17-й (і так будзе аж да 2 верасня) — новая праграма. 12 жніўня, да прыкладу, нас чакае “Музычны веча для душы”. Праз тыдзень — “Кіно і музыка”. Далей — “Шэўтэры сувеснай музыкі”. Нарэшце — “Музыка восені”, якой і завершыцца гэты шасцітыднёвы (дакладна, “шасцісутотні”) марафон. Шпегр вы разумееце, дзеся чого тая казанчая мёртвая царэўна ўсё ж прачнулася!

Насамрэч, казка пра яе, пастанавленая рэжысёрам Паўлам Марынічам, які пра-

цуе ў Палескім драмтэатры ў Пінску, і мастаком Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра Ільей Пакдапавым, атрымалася вельмі жывая. І заснуць на ёй, нават божа вядомае пушкінскае вершаванае арыянал (дарэчы, у спектаклі выкарыстаны выдатны беларускамоўны пераклад), ну няк не дакладна. Па-першае, ужо ў самым пачатку на сцэну выйдзе... так-так, аўтар — неўміручы Аляксандр Сяргеевіч Знаічы, вядома, угледзіць у Пушкіна загрыміраванага Сяргея Бірульчыка. А каб яны канчаткова пераканаліся, рускі класік з’явіцца і ў канцы спектакля — з каларытным пяром у правай руцэ і трыма “Казкі” ў левай. Чым не рэпартаж тэатростайскай формы, як у музыцы?

Па-другое, заснуць вам не дадуць шчодра выкарыстаныя прыёмы кінамантажу. Справа тут не ў віда, якія ў спектаклі, дарэчы, таксама прысутнічаюць — і ўпісваюцца вельмі ўдала (чаго

вартас хая б мініявен пушкінскага профілю ў фаніле, а ў тэатры змене месцаў дзеяння. Гісторыя Казявешыя развіцця на маленечкіх фрагментах, усё час пераносіць гледача з адной лакацыі на іншую — акурат як у кіно, дзе звычайна некалькі сюжэтных аліпаўнавінны развіваецца паралельна. Прыёмы кінамантажу яшчэ стагоддзе таму з’явіліся ў музыцы — да прыкладу, Сяргей Пракоф’ева. Дык што ж пераходжае ім гэтак жа пасабраваць з тэатрам? Разгортванне дзеі набывае праз гэта далатковы імпульс развіцця. Хаця, магу ўявіць, тэатрыяны службы тэатра зусім не ў захапленні: цягам галзіны — някіх “педракураў”, літаральна кожнае імгненне на сцэне ітосыі змяняецца падмайша, апускаецца, перафарбавуецца, хіба пад зямлю не сыходзіць. А магло б! Бо пры ўсім рожысёрскай прыдумках абсталявання абноўленай кудаліўскай сцэны, нашпіванай па апошнім тэме тэхнікі, выкарыстана далёка не поўнаасю, можна было б задзейнічаць і больш. Казка ж любіць цуды!

А ўжо адно тое, як вырашана чароўнае лютэра, з якім любіць размаўляць мацьча (Ташына Гулевіч), свельчыць пра бязмежысць фантазіі пастануючыцаў. Здалася б, усё вельмі прывычна: падобны прыём стварэння “жывых барэльфаў” даўно прымяняўся ў суму афішу, аформленую ў найлепшым сэнсе слова “ля-даросаму”. Угадзена, пастанавлена казка будзе карыстацца пошптам. Азінае — на маю думку, ёй не перашкодуў бы антракт. Што ні казка, а бует для адной публікі — яшчэ адна неад’емная частка святонча-тэатральнага ўражання і магчымасць хваціць крыху перавесці дух. Тым больш на такім спектаклі, на якім не паспявае не тое што пазнаць — вокам мірнучы.

Сціпенныя строі — не менш фантазіяны. Тое ж сонна (непазнавальная Алена Магзова) — ну проста нейкі фараон егіпецкі! Без аніякіх паправак на эстэтыку “ранішнікі”, звыклую ў не-

каторых азіячных спектаклях прыгожа, шкавы, рывавы, што яго хронца ўбачыць яшчэ. І доўга-доўга глядзець на сачаснай харэаграфіі, у сваю час ёй будз скардэстаны Юзэфам Карычэтам у спектаклі “Сестры Грэй” Мінекага Аблагаснога тэатра Іллек “Бягліца” ў Маладзечне. Але тут эфект — неверагодны! Люстэрка (Святлана Гулевіч) папраўдзе “жывае”, бы таемнічы Салярис. Гэта трэба убачыць!

Некаторыя сцэны вырашаны пэсеньчычна, задзейнічаны і тэатр сцэны, і асобныя лядкі (птушка, сабака). Цалкам зразумела, нават для маленькіх гледачоў, падалены ўсё ж сюжэт, уключаючы пачатак спектакля. Для ўваходжання ў атмасферу — праэбула з Пушкіным са спасылкай на “Казку пра цара Салтана”. Гэта шпосыі накіптал музычнай “увершоры”, у якой узнікаюць асноўныя лейтыватывы, толькі візуальна — той жа абыл. Потым — перадлісторыя ўзаемаадносін цара (Алесь Кісільёў) з царыцай (Інеса Іскавава) і нараджэння царэўны (Ганна Мешчарова). На тую ж пазнавальнасць тэраў прапусе і скарачэнне колькасці асілкаў: замест сямі — трое. І гэта не “калектыўны партрэт”, у кожнага — свае асабісты.

Спектакль настолькі прыгожа, шкавы, рывавы, што яго хронца ўбачыць яшчэ. І доўга-доўга глядзець на сачаснай харэаграфіі, у сваю час ёй будз скардэстаны Юзэфам Карычэтам у спектаклі “Сестры Грэй” Мінекага Аблагаснога тэатра Іллек “Бягліца” ў Маладзечне. Але тут эфект — неверагодны! Люстэрка (Святлана Гулевіч) папраўдзе “жывае”, бы таемнічы Салярис. Гэта трэба убачыць!

Сціпенныя строі — не менш фантазіяны. Тое ж сонна (непазнавальная Алена Магзова) — ну проста нейкі фараон егіпецкі! Без аніякіх паправак на эстэтыку “ранішнікі”, звыклую ў не-

“Бясконцаць”

Знітаваны з Радзімай

Уладзімір Пракапец у сваім альбоме жывапісных работ, што выйшаў некалькі гадоў таму, даў назву “Мая Беларусь”. Клопат пра Радзіму сапраўды стаў ці не галоўным арыенцірам аўтара. Творчасць, даследаванні, кіраванне галоўнай скарбніцай айчынных мастацтва — у любой справе майстра адчувальныя трапяткія адносіны да роднай зямлі і культуры. Уплуўніца ў гэтым чарговы раз дазволіла персанальная выстава “Пад знакам бясконцаці” ў Нацыянальным мастацкім музеі — ва ўстаноўе, на чале якой жывапісец быў 25 гадоў.

Экспазіцыя прысвечана 70-годдзю заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь. Яна раскрывае шматграннасць асобы Уладзіміра Пракапцова, паказвае разнастайнасць яго інтарэсаў як творцы, мастацтвазнаўцы і арганізатара музейнай справы. Увазе глядачоў прадастаўлена больш за 35 палотнаў з калекцыі Нацыянальнага мастацкага і Музея гісторыі горада Мінска, карпаратыўнай калекцыі Прыватбанка і асабістага збору аўтара. Экспазіцыя ахоплівае перыяд з 1980-х гадоў да цяперашняга часу. Яна змяшчае пейзажы, нашорморты, партрэты, эпічныя палотны і карціны, намаляваныя нягледзячы на ​​жыццёвыя работы “Настальгія”, “Сулладзе зямнога і нябеснага. Памяці Веры” і “Дарога далому”.

— Творчасць мастака характарызуецца арыгінальным пазнавальным стылем, глы-

бокім філасофскім зместам, сьвярдэжнем вечных духоўных каштоўнасцей, зваротам да каранёў, любоўю да роднай зямлі, бацькоў, — адзначае куратар выставаў Надзея Усевалод Карнішэў уводзіць сабой спільны суб’ектыўна-пэрыяна і рэальна-прагматычна пачатку, што дае магчымасць раскрыць і паказаць на палотнах паруў пачуццяў і думак праз гарманічную завершанасць, кампазіцыйную, пластычную і колеравую арганізацыю твораў.

Таксама ў экспазіцыі прадстаўлены кнігі Уладзіміра Пракапцова. Гэта выданні серыі “Славутыя мастакі з Беларусі”, прысвечаныя Станіславу Жукіўскаму, Вітольду Бяліншчыку-Бірулю, Фердынанду Рушчыцу і іншым выбітным майстрам. Наведзь выставу можна да 9 верасня.

“У бацькоўскай сядзе”

“На Каляды”

Стваральнае полымья

Бабруйскі мастацкі музей запрашае ўбачыць “Мастацтва жыццёва агню”. У экспазіцыі пад такой назвай дэманструюцца працы ўдзельнікаў Міжнароднага пленэру па кераміцы “Арт-Жыжал”.

Выстава змяшчае больш за сотню твораў беларускіх і расійскіх майстроў. У камерных дэкаратывных вырабах раскрываюцца тэмы значных для нацыянальнай культуры з’яў, падзей і асоб. Наведвальнік

ацэніць разнастайнасць рэльефаў, фактур, колераў, пазнаеміцца з пластычнымі магчымасцямі гліняных матэрыялаў.

Удзельнікі праекта 18 дзён працавалі на жыццёвым беразе ракі Бярэзіны. Падчас пленэру, пачынальнікам і арганізатарам якога з’яўляецца вядомы мастак Валерый Калтыгін, творцы здолелі асваіць новыя і насправаць новыя тэхналогіі абпалу, якія ў стацыянарных умовах майстарні выкарыстаць немагчыма. Мяркуюцца, што пазней выстава прафесійных керамістаў адправіцца ў Магілёў і Мінск.

Узор жыццялюбства

Мікалай Таранда адзначае 50-годдзе творчай дзейнасці персанальнай выставай у Нацыянальным мастацкім музеі. Юбілейная экспазіцыя “Колер жыўня” аб’яднала пейзажы, нашорморты і абстрактныя кампазіцыі розных гадоў, у якіх найбольш ярка праявіліся своеасаблівы пачырк аўтара.

Яго крыніца натхнення заўсёды была прырода, найперш родная беларуская зямлі. Што ў стужанікія часы, што пасля заканчэння мастацка-графічнага факультэта Віцебскага ўніверсітэта Мікалай Іванавіч шмат працаваў на пленэрах. Пейзажы майстра гучныя і радасныя, як “У гарах Карпаты” або “Гладзілуцы”, часам — таёмныя і лірычныя, як “Месячная ноч” ды “Касачы”. Але ўсе яны нясуць

жыццесьвярдэльную энэргію, перадаючы бадзёрае сведадчуванне мастака.

Асобнай увагі заслугоўваюць яго “экспрэсіі” — камерныя пейзажы, у якіх рэальныя прыродныя матывы амаль ператвараюцца ў абстрактныя. У гэтых работах у мностве мазкоў розных колераў і формаў, на першы погляд хаатычных, можна пазнаць зыходныя кравіды з дрэвамі і дамкамі. Аўтар нібыта гуляе з глядачом, прапануе яму свосасаблівыя аптычныя рэбусы.

Без перабольвання можна сьвярдэжаць, што жывапіс Мікалая Таранды мае трапеўтычны эффект. Творчасць аўтара не вылучаецца наватарствам, але зачароўвае сардэчнасцю, сілкуе стомленага — ад іроніі, штурчанага пафасу, ад чужых спроб нешта навязваць і прадаць, ад пастаяннага неабходнасці адказаць на няпростыя пытанні. Наведзь выставу можна па 10 верасня.

Калекцыянер усмешак

Дакладна падлічыць геаграфічныя пункты, праз якія пралягалі шляхі цыркавага артыста Мікалая Чалнакова, няпроста. Вырас ён пад Ніжнім Ноўгародам, вучыўся ў Маскве, гастралюваў па ЗША, выступаў у знакамітым Cirque du Soleil... А яшчэ некалі завітаў у Віцебск — і цяпер пастаянна вяртаецца ў абласны цэнтр ды расквечвае яго жыццё на свой лад.

Шпацыруючы па шагалаўскім горадзе, прыкмячаю скульптуру забуцанага артыста з сабакчак. Побач фатаграфуюцца турысты, дзеткі на развітанне труць нос бронзаваму цыркачу. Такія гарадская традыцыя: на ўдачу. “Вулічнага клоўна” вішэбялінам 15 гадоў таму падаруў Мікалай Чалнакоў. Месца для фігуры абрана сімвалічнае. Атуль рукою палаць да Летняга амфітэатра і пляцоўкі, дзе некалі падчас “Славянскага базару” Нікаля з камандай разгортваў шапіто. За пару крокаў у іншы бок стаіць Музей гісторыі прыватнага калекцыянавання. На Дзень горада артыст зладзіў незабыўнае шоу на даху гэтага будынка. Цяпер ва ўстаноўе працуе экспазіцыя SALTIMBANQUES з калекцыі спадара Чалнакова. У такім інтэр’еры і знаёміцца з заслужанымі артыстам Расіі.

Музейная зала патаннае ў разнастайных творах мастацтва. Сцены густа ўвешаны карцінамі Алега Захаравіча, якія гаспадар выставы збіраў шмат гадоў. Азбалабяюць прасторы таксама скульптуры Івана Казака, жывапіс Андрэя Духоўнікава і лэнд-арт віцебскага мастака Алены Пятровай — жонкі Мікалая Чалнакова. За сваяцкіх прыродных матэрыялаў у руках майстроў і яе вучніў нараджаюцца арыгінальныя кампазіцыі.

Кожны прадмет тут мае неверагодную гісторыю, нясе памяць пра выдатных асоб. Прыкладам, старая канапа — не проста прыгожы артыкварыят. На ёй апынуліся артысты Юрыі Нікіцін і Алег Папоў, Мікалай Іванавіч зборіў гэты прадмет мэблі. Побач вісяць аркушы з апісным аўтографам славуэтага “сонежнага клоўна”.

Дарчы, маленькія і нават дарослым наведвальнікам свавольіць у музей дазваляецца! Можна паскакаць на бацьку, паціаць на шыры і пакачацца ў гіраскапічным крэсле. “Я даю магчымасць здзіўляцца. Калі захочаць — скарываеце. Я не аніматар, а калекцыянер усмешак”, — тлумачыць Мікалай Чалнакоў.

БІЯГРАФІЯ Ё РЭЧАХ

Гаспадара калекцыі засяваем за працай: ён падбірае месца для новага экспаната — влізнага самавара, упрыгожанага буінымі зялёнымі ка-

Мікалай Чалнакоў калекцыянер уместкі сваіх гасцей

мяніям. Нарэшце артэфакт пасляў на старой даўняй у кампаніі выкшталіонных дзялек. Адна з іх — напамін пра настаўніка Мікалая Чалнакова, артысту, дэрсіроўчыцу Тэрэзу Дурану.

Немала іных прадметаў расказвае пра незабыўна сусветны, вандроўкі, выступленні Нікаля. Напрыклад, гледзячы на ​​фотакарткі, можна даба перапісваць сусветных зорак, якія аманілі талент нашага героя: Арнольда Шварцэнгера, Элізабет Тэйлар, Мік Джагер... А палаткай пра першыя гучныя поспехы выступае старэйшая афіша шырковай праграмы “Жыві, зямлі!”. Надаўня выпускнік, паветраны гімнаст Мікалай аздобіў яе надзвычай складаным нумарам, які пазней на конкурсе “Цырк заўтрашняга дня” ўластоўся сэрбранага меладзі. Аб гастролі ў Японію нагадвае серыя аўтарска малюнкаў спадара Чалнакова.

Аўтабіяграфічная нават назва праекта SALTIMBANQUES. Ідэнтывную мела праграму ў Cirque du Soleil, у якой удзельнічаў Мікалай. І, як высветлілася пазней, такое ж найменне ёсць у спісе раборт Марка Шагала. У перакладзе гэта — “вандроўны артыст”. А ўладальніку збору давялося спазнаць долю майстра-валацупі. У 1980-я ён разам з сям’ёй выправіўся на гастролі па ЗША, але арганізата-

ры выступленніў раптоўна зніклі разам з рабортчак, касцюмамі і рэкізітам. Талент і ўдача ўсё ж не вымусілі Мікалая застацца з жонкай і сынам без даху над галавой і працы. Прышла прапанова ад малавядомага на той час Cirque du Soleil.

КАБ НЕ ПЕРАРЫВАЛАСЯ ЖЫЦЦЁ

Артыст Нікаля ў Віцебску даўно не на правах госьця. І цяпер ён задумаўся аб тым, каб размаітаць і ярка калекцыя атрымала ў горадзе пастаянную прапіску. Арыгінальны музейчык з падобнымі экспанатамі стаў бы яшчэ адной брэндавай турыстычнай цікавінкай абласнога цэнтара.

Зрэшты, акрамя Віцебска, Мікалай знашоў яшчэ адзін пункт на карце Беларусі, дзе можна прымяніць свой запал і талент. Разам з жонкай Аленай спадар Чалнакоў набаў старую закрытую школу ў вёсцы Зябікі на Глыбоччыне. Апразу некалькі будынкаў артыст вяртае да жыцця і ператварае ў яркую прасторы “Аранжавы млын”. Назву пільцоў даў закнуты млын у гэтай жа мясцовасці, век якога Нікаля таксама хоча працінуць, пасляўніў у непатрэбных нікому сценар арт-праекты. Былыя класы іпнер упрыгожаны прадметамі мастацтва. У планах — асобная экспазіцыя “Свет Юрыя Нарцітайна”.

“Я ману голкі ствараць і аднаўляць. Іншага рабшч не ўмею”, — прызнаецца Нікаля. Да ўсіх іпніцьяў яго папштурхоўвае жаданне данесці люізізм думку, што вярта ўзабгаць сваю зямлю, прысвечваючы жыццё стварэнню і ў такім духу выхоўваць наступныя пакаленні.

Даніл ШЫЯКА
Фота аўтара і Віктара ДУЛІВІЧА

Яркая гульня пад блакітам нябёс

Адна з самых топовых падзей сёння — П Гульні краі СНД. Прынамсі, да іх прыкавана ўвага ўсіх аматараў спорту. Да прагляду падрыхтаваліся ўстановы культуры.

Воляга Заячковаўская, бібліятэкар Астрэвецкай раённай бібліятэкі, паведаміла, што перад пачаткам саборніцтваў у кніжных скарбніцах **Астрэвецкага раёна** актыўна праводзіліся мерапрыемствы, накіраваныя на папулярызацыю талісмана, эмблемы і слогазна Гульніўня. У бібліятэках раёна былі аформлены апаведныя кніжна-ілюстрацыйныя выставы “Моцны характар — яркая гульня!”, “У гаспацях у Рысі”, “Тэрыторыя спорту” і інш.

Інфарм-рэаліз “П Гульні краі СНД: зваротны адлік” падрыхтавала Астрэвецкая раённая бібліятэка, а ў філіяле “Дзіцячая бібліятэка” быў праведзены агляд па кніжнай выставе “У гаспацях у Рысі”. Актыўна падключыліся да адмысловага марашона і высокае ўстановы: у Міхалішкаўскай сельскай бібліятэцы прайшла спартыўна-гульнёвая праграма “Спартыўны Сусвет”, а ў Маляскай — тэматычная сустрэча “Спартыўнаму руху — наша павангата!”. У Трокеніцкай сельскай бібліятэцы-клубе абдыслася спартыўна-забаўляльная праграма “Тэрыторыя спорту”. Эстафеты “Збі кеглі”,

“Бег са скакалкай”, “Набіванне мяча” дапамаглі стаць на крок бліжэйшымі да спартыўнай тэмы.

Яшчэ адну тэму, што не перастае быць актуальнай, абмеркавалі на Астрэвеччыне — геналыг беларускага народа.

Бібліятэкі раёна праводзіць актыўную работу па інфармаванні грамадскасці. У межах Года міру і стварэння ў кніжных скарбніцах аформлены выставы літаратуры, якія расказваюць аб геналыгдзе беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Акрамя гэтага, у Міхалішкаўскай сельскай бібліятэцы прайшла гадзіна гісторыі “Каб памятаць, трэба ведаць”, на якой абмяркоўваюць геналыг беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны, страшныя злычынствы фашызтаў на нашай зямлі. Таксама бібліятэкар наведла аддзельнае сястрынскага догляду мясцовай балыцні і здзяліла гутарку “Памяць бережню лясная”. У Альхоўскай сельскай бібліятэцы абдыслася гістарычная інфармацыя “Без тэрміну даўнасці”. І тут гаварылі аб жуданым і планарным знішчэнні нацыстамі мірных жыхароў Беларусі, пра жахілівыя віды катаванняў, да якіх звярталіся фашысты. Супрацоўнік Маляскай сельскай бібліятэкі зрабіла агляд літаратуры “Памяць, абпаленая вайной”. Памяць аб падзеях

Вечар містэрый каля сцені Альшанскага замка

Вялікай Айчыннай вайны, аб злычынствах фашызму на беларускай зямлі трэба захоўваць і перадаваць новаму пакаленню, каб здзяваць урокі з мінулага і не дапускаць паўтарэння геналыг у сучаснасці і будучыні.

А вось на **Слонімішчыне**, у аграгарадку Міжэвічы, ужо ў шосты раз адбылося свята лёну “Блакiт нiбёсаў”. Як напісалі супрацоўнікі Раённага цэнтэра культуры, народнай творчасці і рамёстваў, пачалася падзея з фальклорнай праграмы, на якой мясцовае чараўніцка стварылі галюўнае геранію фестывалю — ляннаўна ляўку. На працягу ўсёй імпрэзы праслаўлялі лён — найкаштоўнейшае багацце Беларусі, дэманстравалі яго разнастайныя і ўнікальныя ўласцівасці.

Юныя жыхары паралавалі прысутных дэфі ў ільняным алдзены і заваражалі кругаваротам непаўторных слоніміскіх лялек, а народ-

ны вакальны ансамбль “Славянэчка” дазволіў атрымаць асяду ад мiдагучных славаў.

У Гальшаных, ад сцен замка, усе ахвочыя акуліліся ў атмасферу містэрый. Завабілі іх суды рыцарскі турнір і магчымае пастраляць з лука ці папрактыкавацца ў выкарыстанні маргенштэрна (так называецца адзін з відаў халоднай зброі). Ці майстар-класы па сяроднявечных танцах, напрыклад маразулі — беларускім танцы сяброўства. А можа, прывіды Чорнага Манаша і Белай Панні? Была тут і безліч іншых шкiванак — гості не сумалі. Яі адзначыла **Людмiла Рыбiк**, хася апошнія акорды атучалі, яркія шоу завершаны, застаўся незабуўны ўражанні і яркія эмоцыі, а значыць, і сцен Гальшанскага замка будзе яшчэ многа фестываляў.

Вера **НИКАЛЕВА**

Горад засынае, прачынаецца “Кентаўр”

Ужо месяц прасторы беларускіх кiнатэатраў барозніць фiльм расійскага рэжысёра Кiрыла Кемніца “Кентаўр”. Захапляльны трылер у стылі неануар цалкам можа прэтэндаваць на высокае месца ў медальным заліку “сродка стужак згадананага жанру. Бо гэта не проста чарговае кiно, якое трымае ў напружанні, а досыць сур’ёзная карціна з сацыяльным падтэкстам.

Фiльм запрашае нас у начную паезку з чалавекам, якога падазраюць у збойствах малых дзюклат. Гэта кіроўца з iнвалідацыя Саша (Юры Барысаў). Яго спадарожнікам (акрамя гледача) становіцца загадкавая прастаўніца “высакароднай” прадэі Ліза (Анастасія Талызiна). Ей неабходна Усю ноч катацца з незнаёмцам, каб даведацца, дзе хаваецца сапраўдна небяспека.

“Гэтым фiльмам мы хацелі сказаць: перш чым меркаваць пра чалавека па «вокзалі», зазірніце ўнутр яго і ўбачце, што там хаваецца сапраўдна жывая асоба, са сваімі праблемамі і жаданнямі, якая хоча любіць і быць любімай”, — Кiрыл Кемніц, рэжысёр.

Аўтары завабляюцца гледаць ў iнтэлектуальны гульні яшчэ з назвы. Кентаўр — мiфiчная iстота часоў Старажытнай Грэцыі — у сучаснай гісторыі набывае трохі iншыя, алдведныя новыя шывілізавыя, рысы. Таму прагн галюўнага героя цяпер не капты і хвост, а цэлы аўтамобіль. Саша з iнжыяскаю хозіць, але як толькі садзіцца ў свой жоўты “седан”, быццам аўзвесаца з машынай, трансфармуецца безапаможнасць ва ўпэўненасць, а ўразлівасць у пацудзі ўладу.

ПА ВОПЬЦЕ ВЕДАЮ

У “Кентаўры” рэальнасці больш, чым у iншых прадстаўніцых жанраў. Не набліжэнне да жыцця, а само жыццё ўзвасябляецца на экране дзякуючы першакаснай акцёрскай гульні. Заўважым і ўклад рэжысёра: тыпажы герояў максімальна супаўноць з іх характарамі, а таму артысты

Юры Барысаў у ролі Сашы

не ўспрымаюцца аласоблена ад свадзіх персанажаў. Аўтары таксама прапашавалі над нутром дзейных асоб: кожная з іх выйшла сапраўднай, з шурпатацыямі. І хай гледачы не спацькаюцца аб нейкую колкасць ньюдальх iнтанашы і дэялогах, якія некаторыя палічылі непераканаўчымі. Бо сiгнарыст прадумаў усё да дробзей, асабліва напружанне, што скоўнае нас у небясспечныя моманты. Таму героі ў фiльме не адпрэіваюцца ад звычайных людзей, якія наўрад ці змогуч пахваліцца поўнай алдустасцю неадарэчных фразачак і лавозіні палач першай сустрэчы з незнаёмцам. Гэта прыкметы рэальнасці, і іх у фiльме хавае.

Лічю пра дыялогі: уражэе шчырасць тэм і вострыя нуглы жартаў. Такі пацуд робіць фiльм бліжым гледачу, таму што кiно не iмкнецца згладзіць і падфарбаваць паўсздзённае маўленне. На жаль, няшмат аўтарэў можа пахваліцца алдвайг зрабiць герояў сапраўднымі за кошт жывой гаворкі. Гумар у “Кентаўры” нельга назваць спецыфiчным. Ен — яшчэ ална натуральная рэакцыя ў напружанай абстаўноўцы: кожны жарт не дазваляе зваліцца на лязо нажа, па якім ходзіць персанажы. Іранічныя выказванні надаюць упэўненасці і гледачу, бо дапамагаюць справіцца з чаканнем непазваннага.

НУЛЯВЫ КІЛАМЕТР

Умоўная першая частка фiльма досыць угульняная, нягледзячы на тое што ўнутры заталася працуванне небясіцы. Камерная атмасфера салона таксі, начная эстытка прымушаюць расслібацца. Алнак з кожным кіламетрам кiнастужка набірае абароты і ператвараецца ў сапраўдную логію (ці, лепш сказаць, уікi), гульню ў кошык-мышкі. Інтрыга, хто хаваецца за машык праведнага грамадзяніна, трымаецца практычна да канца, хоць вiдавочна наўмек на сапраўднага антаганіста аўтары робіць на майстэрско: крывая Усешка ў лоустроку запянага вiду ў паямыі гледачца алд’еша не менш, чым практычна на д’яльбаскае рызаванне начнога пасаджыра, якое тучыць як выклік: “Поспешай”.

Дасягаючы нуля па шкале страху, аўтары рэзка мяняюць кірунак руху, і да апошняй сцэны мы — у эпіцэнтры

гульні на выжыванне. І усё б нічога, ды толькі ў нас у камандзе хлопцэ з iнвалідацыя і квюлая дзюўчына, а на iншым баку не зусім алкватныя “паўіўнычэны”. Такі кантраст прымушэ ісьці ўспінацца ў крэсла нават самага перабарлівага гледача. А усё за кошт эмацыянага кантакту з галюўнымі героямі. І вась напышла пара сказаць колкі слоў пра безумоўны талент галюўнага актёрскага дуэта.

НОЧУХ СКЛАДАНЕЙ ПРЫКІДВАЦЕ

Вобраз, узвасоблены Юрыем Барысавым, сапраўды лізіраваў сярод усіх актёрскіх партый. Яго адчуванне і разуменне персанажа вывелі таксіста з iнвалідацыя ў зусім протілеглы ад жалю пласкасць. Саша атрымаўся моцным і ўпэўненым. Угероў, чый позірк заўсёды скіраваны да мэты, свая філасофія, Саша шмат разважае пра людзей, вымушаны стаць “асадам сiрдэжняга класа”, кiм яўзiцца ална натуральная рэакцыя ў напружанай абстаўноўцы: кожны жарт не дазваляе зваліцца на лязо нажа, па якім ходзіць персанажы. Іранічныя выказванні надаюць упэўненасці і гледачу, бо дапамагаюць справіцца з чаканнем непазваннага.

Яркая (ва ўсіх сэнсах) і запамінальная стала ігра Анастасіі Талызiнай. Ліза ў выкананні гэтай артысткі алдшыла далёка ад малодці дурнічкі, якая нічога не разумее ў рэалінасці. Актрысе ўдалося прагтырмацца на нізкіх нотах, паказаць таямнічасць і прывабнасць гераніі і дастаць высокія, прымушючы гледача разам з Лізаі алдчуваць жырэўны страх на краі прыворы, дзе бiграфія персанажа магла не раз абарвацца.

Што варта заўважыць: сацыяльны падтэкст кiно, які можа было б раскруціць машыней, у які добра б утлосілі больш праблемных нiтак. А таксама іскравыя, жывыя дэялогі, дазваляюць раскрыць вобразы герояў і не завользiць іх у штурпаны рамкі тэатральнага маўлення.

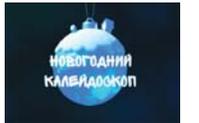
РЭЙТЫНГ: ★ ★ ★ ☆ ☆

Яўгенія БАЦЕЦ

Новыя сувязі

У канцы ліпеня алдыслася рабочая сустрэча губернатара Пскоўскай вобласці Міхаліа Вядзэрнікава і прадыюсара Валдіма Бiркiна, на якой абмяркоўваліся супольныя з Нацыянальнай кiнастудыяй “Беларусьфiльм” алдымкі. Дэбютны ігры альманах “Гаралская казка”, які плануецца запущыць на Студыі маладзёжнага кiно, можа быць створаным сумесна з расійскай кiнаматаграфістамі ўжо ў наступным годзе. “Гарадскую казку” сфарміраваў з заявак-пераможцаў пітчiнгту рэжысёрскіх эксплікацый, што прайшоў у рамках XXVIII ММКФ “Лістапад”. Другі альманах пад працоўнай назвай “Старонкі з агульнага шпытка”, па словах мастацкага кіроўніка “Смолкі” Алены Туравай, ужо знаходзіцца на “нізкім старце”. Хутка пачнуцца алдымкі.

Шанец заявіць пра сябе

У конкурснай праграме XIII Міжнароднага фестывалю “Малоды кінавек” з’явіўся альманах дэбютных рэжысёрскіх работ анiмацыйны зборнік “Навагодні календарікоп” (рэжысёры Віталі Андрэюк, Данііл Жукла, Яна Арыстэва-Іаліновіч, Юлія Пішчак). Форум да пацатоўкам магчымасць раскрыць кратаўны патэнтыйны і атрымаць прадэсіюналі атэнку прап. Сёлета “Малоды кінавек” пройдзе ў Краснадары і кастрычніку. Жадана поспеху беларускім кiнаматаграфістам!

Жыццё мастацтвам

■ Цяперашні год абвешчаны Годам міру і стварэння. І так сімвалічна, што менавіта сёлета наш Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета святкуе 90-гадовы юбілей. Воляга Савіцкая гутарыць з генеральным дырэктарам установы, доктарам мастацтвазнаўства, прафэсарам Кадрырынай Дулавай пра стваральную сілу мастацтва, асабісты вопыт у імі музычна-эстытычную асцету. Яшчэ чытаць даведлаюцца, чым калектыў будзе дзюўліць у новым сезоне.

■ У Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горькага мінулы сезон таксама быў юбілейным. Кропкіца у імі стала прадэсера мiстычнай трагедыі “Файст. Злэдэка з д’яблам” паводле Э.-В. Гэгэ. Пастановку анансуе Валынцін Пепяляеў.

■ Яўгенія Бачыла дзёліцца ўражаннямі ад спектакля

“Карней” па матывах твораў У. Караткевіча ў Рэспубліканскім тэатры беларускай драматыкі.

■ Падчас “Славянскага базару ў Віцебску” Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Якуба Коласа пра падтрымку краязнаўчага музея правёў прэм’еру спектакля “Глянь Рэліні. Здраўнёўскія замаілёўкі”. Надзея Бунцiўнiч наведла пастановку, якую пацачылі на ўлонні прыроды, і расказвае пра яе адметнасці.

■ А вось “Лядяныя кварталы” ужо амаль 10 гадоў — неад’емная частка міжнароднага фестывалю мастацтваў. Надзея Бунцiўнiч свiрдае, што паказаныя ў яго рамках спектаклі з д’яксыю зашыкавiць і дзiцей, і падлеткаў, і дарослых.

■ За час існавання Савецкага Саюза толькі 11 беларускім артыстам было пры-

своена званне народнага артыста СССР. Алнак з іх быў Барыс Платонаў. Эмануіў Іофе прасочвае жывіцёў і творчы шляхі майстра.

■ “Мастацтва Уладзіміра Праўдочына — гэта роздум пра свет і чалавека, пра «natuargem» (прырода і светабудова); гэта сімбiэз алдостварэння і слова, прасторы і часу, літары-знака і лініі, чорнага і белага, дакладнага шрыфту і дэкарагтыўнага «папушчына», адметнасці і абстрактнага, рацыянальнасці і пацудіваасці” — іша мастацтвазнаўца Барыс Крэпак, запрашаючы нас зазірнуць у сусвет творчы.

■ Разам з Віктарыяй Харытанавай заігнем на выставе “Калекцыя графікі” ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі.

■ Мастацтвазнаўца Грына Лампе знаёміць з унікальнай тэхнікай, якую распра-

цоўвае для работ Уладзімір Гаў. Карціны ён стварае з пяску і са зробленага камяно, а свой жывапіс называе археалагічным. Падрабязнасці — на старонках новага выпуску.

■ Паглядзіце на свет праэ аб’екту фотамайстра Валерыі Неўміржыцкага прапануе мастацтвазнаўца Ларыса Фінкельштэйн.

■ Аляксандр Багацінэц звяртаецца да спадчынцы Абрама Бразера, якой ў Беларусі захаваўся небагата. Сярод твораў — ішквы партрэт Якуба Коласа.

■ Кіназнаўца Наталля Служко прапануе да прагледу лірычную меладраму рэжысёра Аляксандра Іўрэмзава па сцэнарыі Аляксандра Качана “Павалдыр”.

Жыццё мастацтвам — чытаеце “Мастацтва”.

Культура будучага сёння

Сучасныя тэхналогіі непазбежна ўплываюць на жыццё, у тым ліку і на культуру. З кожным годам дэвайсы становяцца ўсё больш магутнымі, даступнымі і простымі ў выкарыстанні. Яны адкрываюць усё новыя гарызонты. Мы даведаліся, якія плюсы і мінусы для нашай сферы выкарыстання людзі бачаць у гэтых працах.

КАЦЫРЫНА, студэнтка:

ня вялікай колькасці анлайн-кран і сусветных брандаў у Беларусі некаторыя людзі схільныя выбіраць папулярныя адзенне і аксесуары, што губіць нашымі спецыфіку і ўнікальнасць. Таксама ўплыў сасылальных сетак можа папярэджаць да прытрымлівання модных тэндэў на шкоду ўласнаму стылю і самавыяўленню чалавека.

ВОЛГА, настаўнік:

— Тэхналогіі алівавацца на народных тэндэнцыях Беларусі, але не заўсёды станоўча. Пасля распадў сусветнага інтэрнэту і сацыяльных сетак многія звыклія абрады сталі менш значымі для малалічковага пакалення. Агульнапрынятыя святы і святні саступаюць месца віртуальным забавам і інтэрсійнаму абмену інфармацыяй. Малодзі менш цікавіцца тым, як зберагчы і перадаць нацыянальныя здыбыткі. Аднак тэхнічныя навінкі могуць быць карыснымі для захавання і папулярызавання народных звычараў. Інтэрнэт і сацыяльныя сеткі адкрываюць прастору для абмену вопытам і звесткамі аб традыцыях, дазваляючы прыцягнуць больш людзей да ўдзелу ў абрадах. Дзякуючы тэхніцы, мы можам зафіксаваць, перадаць нашу спадчыну будучым пакаленням, дагнаўшы шырокай аўдыторыі, у тым ліку тых, хто жыве за межамі Беларусі.

МІХАІЛ, ветэрынарны ўрач:

— Тэхнічны прагрэс дастаткова моцна адлюстроўваецца на модзе і стылі. З развіццём інтэрнэту і сацыяльных сетак даступнасць сучаснага адзення і аксесуараў змяніла ўрада, з'явіліся новыя магчымасці, каб купіць актуальныя рэчы, нават не выходзячы з дому. Беларускія дызайнеры атрымалі вялікую платформу для папулярызавання калекцый і прыцягнення кліентаў. Гэта дазваляе разнастайна моду і стыль нашай нацыі, а таксама папулярызаванне айчынных бранды. Але часам з развіццём тэхналогіі вынікае аліянацыя і страта індывідуальнасці. Пасля з'яўлення

Прыгоды італьянца ў Польшчы і Літве

ПРЫСВЯЧАЕЦЦА АўТАРУ МУЗЫКІ ПЕРШАЙ БЕЛАРУСКАЙ ОПЕРЫ "АГАТКА"

25 жніўня ў межах святкавання 800-годдзя Нясвіжа ў Тэатральнай зале палаца Радзівілаў пройдзе фестываль камернай музыкі "Даўніна і сучаснасць". У гэты вечар старажытны змак напоўніцца мелодыямі славянскіх замежных і айчынных кампазітараў, у тым ліку і скарбамі беларускага барока — творамі Мацея Радзівіла і Егана Голанда. Менавіта згадка гэтых аўтараў у афішы, а дакладней адсутнасць імя Александра Данэзі, і прымусіла нас уважліва гэтае тэкст. Мы пачынаем распавядаць гісторыю рымскага кампазітара, дзякуючы якому ў свет прыйшла "Агатка".

Дзе і калі нарадзіўся Алесандра, невядома і сёння. Першая згадка імя згадка Данэзі датуецца 22 лістапада 1762 года. У той дзень у рымскім касцёле Кеза Нуова прагучала знакаміты артыярыя "Святая Алена на Галгоце" з менавіта гэтага героя. У 1766-м падчас карнавала ў Фларэнцыі выканалі фарсэту Данэзі "Заможны грэбніян". У 1768-м у Рыме публіцы праставілі "Спірчы закаханых" — сумесную працу Данэзі і вядомага паэта і лібрэтыста Антонія Гага. А далей вярце лёс падхпіў Алесандра (які ўжо меў немалы "операны досвед") і панёс на сваіх крылах на ўсход.

З ЛЬВОВА ў ВАРШАВУ

Маю згадкаў, што завабіў Данэзі ў Рэч Паспалітую варшавіц мэр Алоізы Бруль. На то, што паміж Брулем і Данэзі існавала сувязь, паказвае наступнае. Неўдзё да 1775 года рымлянін трапіў у Львоў, у двор булчача мірапаліта прака-каталіцкай царквы Лявона Шапціцкага. У красавіку 1775 года, акурат у час, калі падыходзіў да завяршэння называлівайся сойм, які ўхваляў першы падзел Рэчы Паспалітай, Данэзі піша ліст да мірапаліта Францішка Францішэвіча, кіраўніка Варшавскага тэатра, у якім просіцца на працу. Алесандра згадвае, што 11 красавіка атрымаў ад графа Бруля ліст з прапановай — "складзе оперы ці інтэрмеццы, рыхтаваць партытуры, ставіць пры шымабах (клавесіно), кіраваць рэпетыцыямі ўзмен штогадова заробку 250 дукатаў і жылля".

Умовы маэстра здаваліся, таму ён задуўся і самам хуткім часе прыбыў у Варшаву. Што было далей, мы ведаем з ліста, які напісаў пачынаў Бруль кніжку Сулкоўскаму. Высветлілася, што першы паход на рынак — цяпер шанец ёсць уа ўсё, а не толькі ў тых, каго значныя гульты рынку пачліцы перспектывішчы. Сёння сам спажывец выразнае, хто ёсць хто, і гэта больш аб'ектыўная ацэнка, хоць, вядома, пагоршылася якасць прадукту.

Ганна САКАЛОВА

КАРАБАС-БАРАБАС ПА-ВАРШАўСКУ

Прычына, з якой Сулкоўскі праігнараваў Данэзі, вартая увагі: у тэатры выбухну сапраўдны "бунт на караблі". Перадгісторыя падзеі такая. Згаданы сойм, на якім вліў рэй "гандліры радзімай у асабліва буйнага памераў" на чале з палікам Адамам Паніскім, вырашаў не толькі палітычны пытанне.

11 чэрвеня 1774 года калішнік ваявода Аўгуст Сулкоўскі купіў патэнт, які гарантаваў яму манополію на "усе відовішчы і плятныя публічныя забавы ў Варшаве". 31 ліпеня была арганізавана суполка для кіравання "бізнес-праектам", у якую ўвайшлі калега Сулкоўскага па гандлі радзімай Паніскі, а таксама каралеўскі камерльнер Францішак Рыск. Апошні, які ўключыў у згаданы тэатр немала грошай, стаў дырэктарам. Але неўзабаве Сулкоўскі вырашыў яго пазбавіцца. Прычым Аўгустам з усім не бярэцца, што за спінай Рыска стаў сам кароль. Рыск удаваў адка: выставіў прэтэнзію аб вяртанні яму ўласнаму, рэжываў тэатральную маёмасць ды зчыніў будынак устаноў, якая месцілася ў варшавскім палацы Радзівілаў. Сулкоўскі зрабіў ход канём — пазаваў Рыска дырэктарскай пасадзі і перадаў яе брату Антонію.

Гэта барацьба за "залатыя ключы" мела нечаканыя наступствы. Калі ў разгар канфлікту сакратар Рыска з'явіўся ў тэатры, новы дырэктар не доўга думаючы загадаў выдаць "са сваёй скарбонкай" 100 бізюноў, а іншаму апаненту, пану Бізенштэйну, пабаяўшы "перламань нон і рук", калі той наблізіцца да тэатра. Справа вырашылася толькі паказу ўмяшання караля. А наш герой, пачынаючы, што не трапіўшы ў "сулкоўскі перапіс", не чакаючы развіцця драмы, адправіўся ў Слонім.

У ЛІТВУ ДА АГІНСКАГА

Згаданы Бруль у прамежках паміж афішайнай, дырэжаўнай, прахай і тэмнай, масонскай, актыўна музіцыраваў на ўласных інструментах. Аднам з яго партнёраў па сцэне быў скарпын і вялікі гетман літоўскі Міхал Казімір Агінскі — масон з вайкалітоўскай лоджы "Дасканалае адінства". Вярнуўшыся з эміграцыі на мяжы 1774—1775 гадоў, Агінскі даволі актыўна ўзяўся за аднаўленне тэатральнага жыцця КВЛ. І вось акурат талы ў слонімскай капэля і з'явіўся Алесандра Данэзі. Гісторык Анджэй Цеханавіцкі згадвае ў кнізе "Міхал Казімір Агінскі і яго «сядзіба музэй» у Слоніме", што ў гэтым годзе ў 1776 годзе "ўжо быў значны ансамбль агульнай колькасцю ў 53 музыканты — спецыялісты інструментальнай і вакальнай музыкі. Дырэжарам было двое — канцэртмайстар Юзаф Паўлі і капельмайстар Алесандра Данэзі". Паводле выдання, месчыня зрабас складалі 15 і 12 дукатаў для Паўлі і Данэзі адпаведна. А таліянскаму спевку-кастраву Франкуто палашы рынак больш — 19 дукатаў. Дукат у тым часе раўняўся 16 злотых. То-бок, Дукат з'яўляўся ў 1776 годзе 2304 злотых (гэлавы заробак казак, які меў добрага аранка, п'істалет і ліку, складала 20 злотых). Значыць, музыканты пры-дворнай капэлы ў тым часе зусім не бязвалі. Чым жа адзначыўся Данэзі ў гэты перыяд? Распавядзем у наступнай частцы.

Эміцер ЮРКЕВІЧ

Погляд з Замкавай гары

Што варт пабачыць на Браслаўшчыне?

У мінулым нумары мы пазнаёмілі вас з вынікамі вандровак па мясцінах Язэпа Драздовіча, сёння ж — працягваем падарожжа па поўначы Беларусі і рушыце ў кірунку Браслава. Край гэты славіцца не толькі чароўнай прыродай і прыгажосцю краявідаў, але і разнастайнасцю гістарычнай ды архітэктурнай спадчыны.

ПРЫСТАНАК ВАЛАДАРКІ АЗЭРАЎ

Браслаў — адзін з найбольш старажытных гарадоў Беларусі, які ўпершыню згадваецца ў 1065 годзе. Паводле падання, быў заснаваны як памежная паселішча польшчкім князем Брачыславам — бацькам славацкага Уяслава Чардэя. У цэнтры Браслава, паміж азёрамі Дрываты і Навіты, захаваўся магутнае гарадзішча XI стагоддзя, з якога адкрываецца выдатны від на гістарычны цэнтр і наваколлі. Проста ля падножжа Замкавай гары знаходзіцца адна з вігінных картка мястэчка — неараманскі касцёл Нараджэння Найсвяцейшай Дзевы Марыі, узведзены ў 1824-м значна пашыраны ў 1897-м.

Галоўным скарбам, на які варт звярнуць увагу ў інтэр'еры храма, безумоўна, з'яўляецца пудалейны абраз Маці Божай Валадаркі азёраў, які, паводле падання, з'явіўся чынам ацеляе падчас паходу ў мяшчаніна караля. А непадалёк ад Браслава ў 1832-м, калі ад удару маланкі згарэлі ўсе пабудовы храма ўбачылі ў некалькі цікавых ікон XVIII і XIX стагоддзяў у манеры беларускага народнага жывапісу, якія вывешаны ў прытворы суседняй праваслаўнай Свята-Успенскай царквы 1897 года.

Разнастайны рэльеф, удалае размяшчэнне ў мяляўнічым кутку між азёраў, цудоўна захаваная гістарычная планіроўка і шэрагавая драўніна ды мурваная забудова міжаепацкага перыяду — усё гэта робіць Браслаў вельмі прыягальным і вартым наведвання. Так сапраўды, што мы трапілі сюды ў дні вялікага музычнага фестывалю, калі ў цэнтры іжжа было знайсці месца, каб прыпракавацца, — але, безумоўна, гэты горад не пакіне нікога абьякываемым і ў звычайнай будынак дні.

РОЗНАЕ АБЛІЧЧА І ЛЭС СВЯТЫНЬ

Рухаючыся на ўсход і поўнач ад Браслава, падароўе варта зазірнуць у Казань і Слабоку. Тут можна пабачыць два неараманскі храмы, якія хоць і адноліліся да аднаго архітэктурнага стылю, значна адрозніваюцца як знешнім выглядом, так і ўнутрышнім інтэр'ерам. Касцёл у Казані, узведзены ў 1906—1912 гадах з каменю і чырвонай цэглы, мае даволі сціплае ўнутранае убранства, а зноў храм Суріа Ісуса ў Слабоку, збудаваны ў 1903—1906-м, узражае не толькі бялалітыя трыкугальны мураў, але і яшчэ і скарпымі роспісамі ды цудоўнай алёбай драўляных дзвярэй, выкананай мясцовым кавалем.

А ў Друі, што на самай мяжы з Латвіяй, зборасе больш ранні по-

Касцёл у Дрысвятках

мнік — барочны касцёл Найсвяцейшай Тройцы пры кляштары бернардынцаў, узведзены ў 1643—1646-м. У міжваенныя гады тут дзейнічала школа, у якой атрымлівала веды дастаткова шмат беларускіх святараў, што супрацьстаялі паланізаванні каталіцкага касцёла. У пасляваенныя гады ў будынку кляштарна размяшчалася вучылішча меліяраў, але ў 1989-м комплекс быў вернуты вернікам. Таксама ў мястэчку захаваўся рэшткі двух праваслаўных святын — царквы Дабравешчання Прасвятлы Багародзіцы, асноўны аб'ём якой з'явіўся яшчэ ў XVII стагоддзі, і званіцы Петрапаўлаўскай царквы XVIII стагоддзя.

СЯДЗІБЫ ЗНІКЛЫЯ І АЦАЛЕЛЫЯ

На поўні ад Браслава варт звярнуць увагу на вёску Ахрэмаўшчы. Тут захаваўся мяляўнічы парк Бальдэмары з сажалкамі і астравамі, закладзены ў другой палове XVII стагоддзя, які застануў ад палацава-паркавага комплексу графаў Патоцкіх. Мураваны будынак, на жаль, не перажыў Першую сусветную вайну. А на каталіцкіх могілках, што на паўднёвай ускраіне паселішча, збераглася неараманская капліца-пахавальня роду Пятраў, пастануўшая ў 1858 годзе. Яна ўражае маштабнасцю і манументальнасцю — для такой адносна невялікай вёскі.

Цудоўны палацава-паркавы комплекс Пятраў можна агледзець у Опсе. Закладзены ў пачатку XX стагоддзя, ён размяшчаны ў мяляўнічым парку на беразе возера. Тут захаваўся не толькі велічны мураваны двухпавярховы палац, але і цэлы шэраг гаспадарчых пабудов, такія цікавыя архітэктурныя элементы, які лясвацца, што выдзе ад палаца да возера, а таксама аранчэ пост. Сягдзібнаму дому ў Опсе пашанавала больш, чым палату ў Ахрэмаўшчы: значна адрозніваюцца як знешнім выглядом, так і ўнутрышнім інтэр'ерам. Касцёл у Опсе, узведзены ў 1906—1912 гадах у паваянныя гады — школа-інтэрнат і пансіянат Беларускага гаварыства інвалідаў. На жаль, пасля пераезду апошняй установы будынак прышоў у заняпад, але і сёння захапляе велічным выглядом.

Варт азнаёміцца і з помнікамі драўлянага дойлідства міжаепацкага перыяду. Для гэтага трэба завітаць у вёску Далёкія з касцёлам Святога

Станіслава, а таксама ў Дрысвяткі, дзе над берагам аднайменнага возера ўзвышаецца касцёл Святых Пятра і Паўла. Абодва храмы маюць выразныя рысы народнай архітэктурны і маэруну, а дрысвятка святыня адметная яшчэ і тым, што яе спраектаваў вядомы беларускі архітэктар Лявон Вітан-Дубейкаўскі. Ад касцёла адкрываецца выдатны від на уселіні востраў, дзе захаваўся земляны ўмацаваны замак XVI стагоддзя, а за ім ужо відаць літоўскі бераг возера і абрысы Ігналінскай атамнай электрастанцыі.

СЛЯДЫ МІНУЛЫХ ВОЙНАЎ

Нарэшце кіруемся ў Візлы — тут увагу прыцягне найперш Траецкі касцёл, узведзены ў стылі неаготыкі ў 1909—1914 гадах паводле праекта архітэктара Ваўлава Міхневіча. На жаль, ужо налета пасля завяршэння будаўніцтва замак зазнаў разбуражэння — адна з яго званіц была пашкоджана снарадамі, калі ля Візлаў стаяў фронт Першай сусветнай вайны. Гэта і не дзіўна, бо касцёл з'яўляецца адным з самых высокіх у Беларусі, таму яго вежы падвержаны дзейнасцю выкарыстоўвалася як назіральныя пункты. На памяць аб гэтым у сьневы святніны пазней былі ўмураваны снарады і але храм атрымаў пашкоджанні і ў гады Вялікай Айчыннай вайны: сляды тых абстрэлаў і цяпер з'яўляюцца ў верхняй частцы мураў з боку апсыды.

У ваколіцах Візлаў збераглася яшчэ немала напамінаў аб Першай сусветнай: лінія нямецкіх доўгатаэрмійных умацаванняў праходзіла па захол'няй ускраіне мястэчка, і тут дагэтушніч можна пабачыць цэлы шэраг нямецкіх жалезабетонных назіральных ды агнявых пунктаў. Калі ж рушыць на захад ад гэтай лініі, можна трапіць у суседнюю вёску Візлы Лаўчынскія, дзе на беразе Дворнага возера захаваўся сядзіба-паркавы ансамбль роду Ваўжыцкіх, закладзены ў канцы XVII стагоддзя. У пасляваенныя гады ў гэтым драўляным апанаварувым будынку знаходзілася школа, і ён дайшоў да нашых дзён у адносна добрым стане. Застаецца спадчынаю, што гістарычныя сядзібы Браслаўшчыны лічыцца дакажона адраджэння і будучы не толькі нешчы, вока прыгажосцю архітэктурных формаў, але і зноў служыць людзям. Шкайцеся самай агульнай спадчынай — і дакладнейшае да вандровак.

Антон РУДАК

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2427814, час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект **"Па-за прасторай"**. Да 13 жніўня.
- Выставачны праект **"Сімфонія вялікага космасу"**. Да 17 верасня.

УНП 192543414

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Інтэрактыўная праграма **"Крылатыя абаронцы Радзімы"** на пляцоўцы каля легендарнага самалёта Лі-2. Папярэдні запис. **Кожную суботу і нядзелю да верасня.**
- Запрашаем юных наведвальнікаў у прастору **"Музей для дзяцей"** – гэта ўтульная атмосфера партызанскага лесу ў спалучэнні з сучаснымі тэхналогіямі, добрымі і ўважлівымі музейнымі педагогамі. Тут праходзяць заняткі і лекцыі, майстар-класы

і інтэрактыўныя праграмы для хлопчыкаў і дзяўчынак і іх бацькоў. **Прастора працуе з серады па нядзелю!** У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне музея з экскурсіяй і без яе. **Ёсць аб'явішчы:** "Сямейны", "Дзіцячы", "Для старшакласнікаў і дарослых". Падробязнасці на сайце wpmuseum.by.

УНП 10025472

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНЦАКА-БІРУЛІ У МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"Нацюрморт – прыгажосць у звычайным"**. Да 27 жніўня.
- Art-lectorium **"Зразумелае мастацтва"**. Праводзіцца заўсёды.

Падробязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефоне 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 10037771

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Караліцкі раён, Гродзенская вобласць, тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовае экспазіцыя васковых фігур **"Тайная вячэра" (0+)**. Да 31 жніўня.
- Выстава **"ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі" (0+)**. Паўночны корпус. Да 31 жніўня.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.
- Квэст-экскурсія для ўсёй сям'і **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная стравы для князя на старадаўнім рэцэпце"**, **"Асабілісці жаночага касцюма XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."**, **"Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

У нашым пазнавальна-адукацыйным Telegram-канале вы можаце даведацца больш цікавых фактаў пра беларускае мастацтва і мову, паўдзельнічаць у штодзённых апытанках і прачытаць пра культурнае жыццё краіны. Далучайцеся!

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (экскурсійнае бюро)

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Экспазіцыя **"Аляксей Глебаў. Услаўляючы чалавека"**. Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. Да 13 жніўня.
- Персанальная выстава жывапісу Ганны Садоўскай **"Шляхі творчасці"**. Да 14 жніўня.
- Экспазіцыя жывапісу Уладзіміра Пракапава **"Пад знакам бясконасці"**. Да 9 верасня.
- Выстава твораў Мікалая Таранды **"Колер жніўня"**. Да 10 верасня.
- Выстава твораў мастакоў Беларусі – юбіляраў 2023 года

- **"Плынь часу: жывапіс, скульптура, дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва"**. Да 17 верасня.
- Выстава **"Станіслаў Жукоўскі: пункт прыцягнення – сядзіба"**. Да 1 кастрычніка.
- Экскурсіі: **"Самыя-самыя..." (6+)**, **"Ягога колерузіма?" (6+)**, **"Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве" (6+)**, **"Казкі Усходу" (10+)**, **"Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+)**, **"Партрэты даўнін мінулых пакаленняў..." (10+)**, **"Піць моў каханна" (16+)**, **"Жаночы партрэт" (16+)**, **"Мінск у музеі" (16+)**. Праводзіцца заўсёды.

УНП 10037771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Выстава **"Летапіс прася: разладзіць старонкі"** з прыватнай калекцыі Барыса Васільева і Юліі Ржэўскай. Малая выставачная зала. Да 12 лістапада.
- Выстава **"Упершыню экспанат. 3 фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Нясвіж»"**, прысвечаная 30-годдзю ўстанова і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выставачная зала. Да 10 снежня.
- Праект **"Ператвораньня ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. Экспазіцыяная зала першага пусковага комплексу.
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальны цырыманіялі нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **"Палацавыя таямніцы"**, **"Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца"**.
- Виртуальныя выставы: **"Ператвораньня ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**, **"Нясвіж – здабытак сусветнай культуры"**, **"Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа"**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Аддзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)

- Выстава работ сучаснага мастака Віктара Варанкевіча **"Мінулае застаецца"**. Да 30 кастрычніка.

УНП 600207920

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён, тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"Народнае мастацтва Беларусі XX–XXI стст."**. Да 9 верасня.
- Праграма **"Каляды ў музеі"**. Праводзіцца заўсёды.

Працягласць – 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запис абавязковы.

УНП 10037771

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧА. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Экскурсія **"Шлях мастака Валенція Ваньковіча"**. Папярэдні запис.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія **"Сядзібны партрэт"**. Папярэдні запис.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія **"Інтэр'ер шляхецкай сядзібы"**. Папярэдні запис. **Праводзіцца заўсёды.**

- **Спектакль тэатра ценюў "Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях. Белая сарока"**. Папярэдні запис. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 10037771

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 192543414

Фотафакт

Вось ужо ў шосты раз па добрай традыцыі ў аграгарадку Міжэвічы яркава і каларытна праішоў традыцыйнае свята лёну "Блакiт нябесаў".

Вы карыстаецеся стыкерамі ў анлайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Прапануем стыкерпак ад "Культуры" на роднай мове! Выказаць эмоцыі вам дапамогуць класікі беларускай літаратуры. Выбірайце самую трапную цытату — і здзіўляйце суразмоўцаў у Telegram!

СТРАТА

Калекцыі Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь выказвае шчырыя спачуванні загадчыку філіяла "Музей В. К. Бялынцкага-Бірулі" Святлане Вікенцьеўне Стрыганай ў сувязі з горам, якое яе напаткала, — заўчаснай смерцю мужа.

УНП 10037771